

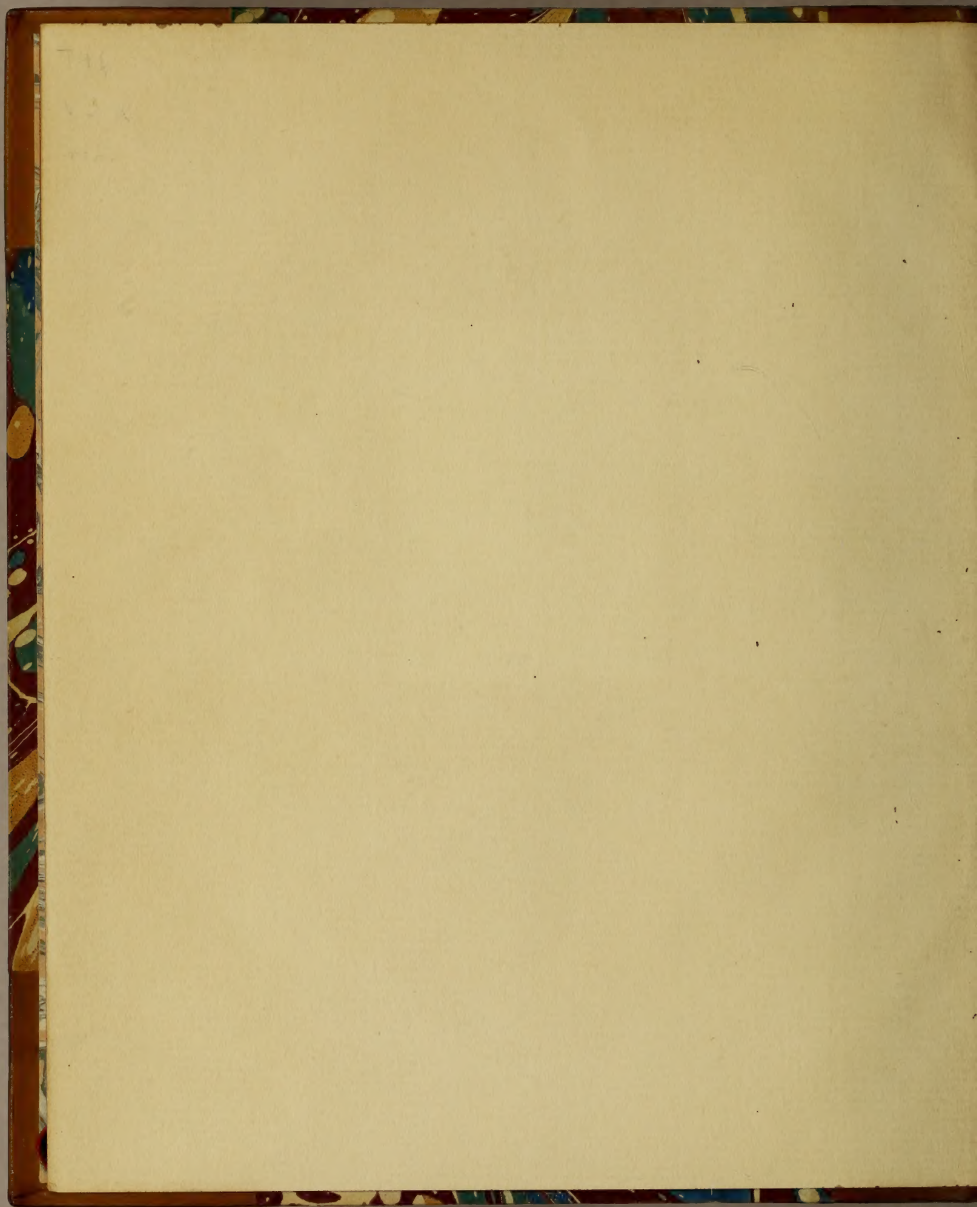

John Carter Brown
Library
Brown University

West-Indianisk Reese. Beskrifning/

Från Åhr 1639. till 1645.

Ufrån Amsterdam till

St. Joris de Mina, itt Castell i Africa:

Förrättat och beskrefwin

Åhr

Michael Hemmersam/Borg: uthi Nurenberg.

Och nu in på vårt Swänska Språk förwänd och Tryckt/

På

Wissingborg/

Åhr Hane Hög: Gref: Nades Hr: Riks: Drohetens

Booktryckare thesammanstådes/

Johan Kankel.

Anno M DC LXXIV.

Vinn! Gunstige Läsare!

Sad Nyttia / Gagn och Fromma / anseentlige
Reesor / som med Förstånd anstälte och förre-
tade warda / med sig föra / thet gifwa lärde och
wälförsockte Mäns Exempel / nogsampt till-
fenna; hwilcke förmedelst theras wijda Omfarande / uthi
äthskillige så wäl Chrisfine som Hedniske Länder och Rik-
ten / hafwa sig een besynnerlig Sörfarenheet / om hwarie-
handa Nationers och Folkz Natur / Urth och Egenskaper
förtrwer swat / och ther med mycket Fruchtbarligit både på een
och annor Orthi Werlden uträttat: Ehuruwål många
orätteliäen mehna / thet slike Reesor / med then Frucht och
Nyttia / som till mehnige Västas befrämjande något mände
skaffa / icke så synnerligen sammanfogade äro. Med thesse
äret bestaffat / lika som een wäl-klingande ljuflig Music /
then ändoch mången fast gerna anhörer / så händer det lijk-
wäl under tidsen / att een Midas ock ofta ther till kommer /
hwilcken een Säckepipa fast bättre behagar / emådan thes
ofatte Ljud och Skräål / honom uthi Öhronen fast ljufligare
infaller; Hwar igenom then herlige Musiken / sitt tillbörlig-
ge Loß och Prilß / bör hoos the Förståndige / äntå icke förlora

eller mista. Å swen så wore en heller tillbörlig/ om een Konsti-
rijs Måblare förfärdigade ett besynnerligt Konst. stycke/ det
hwar Man gerna åstundade se/ och ibland andre åstodare/
theßlifest een Momus ther fram-kommo/ som aff infödd Wan-
art thet samna lastade och förtalde / at theß i så måtto här
öfwer gjorde Dömdömmen/ skulle förmå/ then dyra Måbla-
re Konsten/ uthi något förkleena. Man låas och uthaff
Historier/ huruledis så eengång någre små samman-leet an-
de Piltar/ hade fått Kersarens Heraclij Beläte/ (som stådo
på then eena/ och på then andra sidan/ huru han såtto på
een Wagn/) och ther med fördrifwo sin Leet/ kommer een
serdeels Persohn (som doch icke heller wiste hwad det war) och
för een halff Riksz-daler detsamma sig till handlar / sampe
för 30. Riksz-daler thet åter till een annan försällter/ för
hwilket Beläte een Holländare igen gaff 300. Riksz-daler/
och ytterligare uthaff Hertigen aff Florenz 7000. Ghroner
härfdre bekom. Sitt Johannis Baptiz Doop/ it ardt ock
i lista måtto för 7. Stycker/ uthi Prinzens aff Drangiens
Hoff köpt/ och för 3000. Gyliden igen borthandlat.

Ed som nu alle thesse Köpare och Säll/are/ förstode
innet lista/ hwad thesse Stycken hade at innehåra eller be-
tyda/ (oanseedt sombliges i så måtto berömlige Mital/kan/
uthaff wrångwisse Menniskior kan blifwa till wårsta uth-
förd) och lastat/ at man sine Medel således illa haar anwand
och anlagt: Alltså skeer ock/ när man widrige Dömdömmen
fatta/ om the Resor/ med Dygd/ Åhra och Beröm förrät-
tas/

tas: Och icke således anställte blifwa / som een förnehm / lärdr
M in uthi Nürenberg om een sijn bekandte Wan betänner,
hvilcken uppå hans Begäran / at så weeta / hwad för wisse
och lärde Män / wid hans Wistande uthi Rom / woro ther i
F'or och Beröm / hafwer detta misshagelige Svar giswet:
Qvot Coelum stellas, tot habet Roma puellas.

Det är:

Här är så många Piger ståår /
Som Stiernor man på Himlen seer.

Föruthan thesse / äro och många som aldeles willja o-
gilla the Keesor / man uthi siärran afflägne Land / till Warba-
rer / Hedningar och Schrifit Földt anrättar / föregiswan-
des / thet hwareken Dugd / Skickelighet / heller någre syn-
nerlige Slögder / ther siää till at läras: hwilckas således
fattade falska Inbillning / fogeligen bemötes med then Wis-
se / och hoos Persianerne högt-berömbde Lockmannes
glfne Svar / uppå någres honom förestälte Frågan och
Spörsmähl: Aff hwem eller hwadan then siöora Wifsdöm
och Skickelighet / han fans med begäfwat / honom wardt
tillfallen: Nembligen uthaff the Oklooke och Oskickelige:
Th alt hwad han såg them illa anstod och klädde / thet synde
de han.

Then berömlige Werldz-wisse Pythagoras företog een
Reesa in uthi Egypten / Indten / Persien och Grekland / alt
till then ända eenfannerligen / at han hoos the Därde och
Swisse

Swisse Hedningar/ något thet nyttigt wore/ fatta och be-
 gritpa måtte. Galenus uthaff skidne Skrifter Nampn-
 kunnig/ sparde en heller sin Möda och Smack at göra sig
 Natursens Næmlichkeit uthi Smyrna/ Corinthe/ Alexan-
 dria/ Syrien/ Egypten/ sampt på öfwarne Lemno och Cy-
 pern bekandt och kunnog. Huru många höga Hus-
 wuden af Werldzens fioore Magnater/ skulle gerna pere-
 grinera och wandra/ om the för sine Ritters och Regimen-
 ters sampt Vnderfåtares Wällfärd skull/ på något sätt/ måt-
 te komma ther med till råtta/ ther på hafwer man uthi
 Werldzlige Hiftorier / ibland andra / se märckeligt Be-
 wiß/ hurulunda Kenfar Trajanus/ då han Ritiget emoot
 the Parther/ med Möda och Besvär hade uthrättat/ och
 warde till Wäcka / och wille låta besegla Oceanum theß
 Lågenheeter till förnimma och uthspana/ och bleff warse nå-
 gre tillpyntade Fährkostar och Skiep/ hwilcka sig åhrnade
 åth Indien/ hafwer Hierteligen öndstat/ at hans ålder/
 Lufftsrafter sampt swåre Regementz-syflor hade medgiftit
 och tillåtit/ huru gerna han wille då begiftit sig och med u-
 thi Sällskap/ och om Lågenheeterne ther sig ehrkundigat.
 Thet är ofehlbart wißt och oroggeligt / at then som ålskar
 Wisdom/ Klockheet och Förstånd/ kan then låra/ öfwa och
 öfka/ ehwar man hålst kommer i Werlden; Men then som
 ingen Ting skidter/ nogar eller wårdar/ blifwer efter Lär-
 ska Ördelaget Johannes in eodem. fast han med the Lärdesse i
 heela Werlden omginges.

Och efter hwar man icke hafwer Lågenheet och Till-
fälle at företaga wildlöftige Reesor / bort ell så fiärran
från osbelågne Örtter; The semhwäl / som Medel ther till
hafwa / passa icke soort på / Footen öfwer sin Födelses-
örts Gränsor / wilda uthlytta; Hwarföre och ibland then
Brist wärs Swenska Språk / upå sliste Materier liden /
förmeenar sag icke uhr Wägen at wärs / det man söker stö-
ne Reesebeskrifningar / befordra till Prant / på det både the
som Medlen till sådanne Reesors uthrättande brista och feh-
la / m i hafwa något ibland at förlustia sig uthi / så ock the an-
dre uthaff sliste Bökers Läsande / upmuntras och bewee-
las / uthi theas Footspor at tråda / som igenom ingen Sah-
ra / Möda eller Beswär / hafwa sig ifrån sådanne Reesor
affsträckt låtit / och således medelst Werldennes Besichti-
gande / och ther aff flytande Kundskap / om theß margahan-
da Bestaffenheeters upröyande i Dagz-luwet / åsiunda
thet meentiga Bästia / och sitt Fädernes-Landz Fromma be-
tänna / sampt ther igenom förwerfwa sig odödelige Rampn
och Gunst både hoos Höge och Låge : Men besynnerligen
the soore Underwärd betrakta / hwilcke hoos the wilde och
grofwe Hedningar G D H serdeles låter förmärckia ;
Sampt G D H Allsmächtig innerligen tacka / som thesse
wäre Elden ifrån the Hednisse Senggelsor och Blindheet /
uthi hwilcken wäre Försäder fordom-dagz hafwa warit
mycket dlupt inweswade / haat uthaff Guddommelig Nå-
de frähi och befriat : Ty all then Hednisse Widste-
pelse

pelse och Affgudadyrkelse / som uthi thenne Boof bestrifwes /
är tillförna uthi humblinde Heedendommen / wid Upsala / äf-
wen så swår och gross idlad och drifwin / at then Sädernes-
Landsens Historier här om låås / må theförre hufna och
fasa / samträl the Tjunders aländiga Tillstånd / aff Hiertat
högelstgen medynckta och klaga.

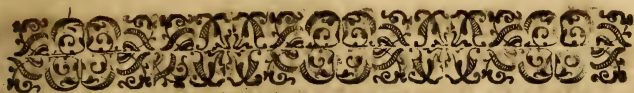
Thenna Wäst-Indianiska Keesa / som sag nu efter
min Nädigste Grefwes och Herres Hr: Rijkz-
Drohetens / Högborne Grefwe Peer Bra-
hes / etc. Nädige Godtsinnande / hafwer efter mitt eensal-
dida ämpne och then ringa Kundskap jag hafwer uthi Swen-
ska Språket / mig företagit uthaff Tyktan in på detta Tun-
gamahl förn ända / är uthaff een berömlig Guld-arbetare i
Nurenberg / Michael Hemersam benebmd / uthi 7. års tid
fullbracht ; hwilket med besynnerlig Flit och Achtsam-
heet / hafwer grant och noga anmärckt och uptecknat / hwad
han under thenna widlyfftiga Keesa / haar seedt / hört och
förfart / hwilket ock sedan på någre Föرنämblicas Begär-
ran i Nurenberg är först efter hans Död på Trycket i Dagge
set kommit.

Förnimmar jag nu / att
detta mite ringa Ensaldiga Wärf blifwer hoos een och an-
nan till bästa uptagit och uthydt / (Ehuru jag nu / när man låås
det igenom / förnummer många Ord / här uti wara / som uthi itt och an-
nat något affbryta / hwilket sig uthaff min Ofunnigheet i Språket
haar förorsaket) så täncker jag likwäl / mig Guds Hielp / i sinom
Tid /

Tids / sed jag förmodar mig uthi Swänsta Tungomåhlet
 något färdigare vara / Konungarikes Slams / uthi Asia
 belägte / Beskrifning / emådan ther uthinnan många under-
 lige Ting förmålas; och hwad elliest kan aff slijke Materia-
 lig sticka ther till / låta här upå följa / hwilket jag hop-
 pas / skall icke allenast vara lustigt och angenehm / uthan ock
 nyttigt och gagneligt till at låsa: På det the som förstår icke
 Latinske Språket / kan ock blifwa något i sådanna Hiftori-
 erne bekante / och hafwa något atroos sigmed; Och räte-
 sinnige Läsaren / i medler Tids / befaller GUD Alsinäch-
 tig.

Aff Wifsingborg / Anno 1674.

J. Kankel, Wolgast:
 Pomer:

Hr efter wärs **HERRS**
JESU CHRISTS Födelse 1639.
then 6. Augusti/ är jag Michael Hem-
mersam / Gull- och Pariser- Arbetare i
frn Nörenberg/ något åhrligt till att se och för-
fabra/ i then Hel: Trisfaldigheets Nampn/ ifrån
Amsterdam till Tårel affseglat/ och ther-sammasta-
des på ett stoort Skiep Cameel benämndt/ kommen;
Ther wi i nödgades några Veckor att ligga stilla/
och förwänta godh Wind.

Danseedt thenna Ödn Tårel icke är långt ifrån
oss/och thesföre noghsampt kunnigt/emådan som n ån-
ga Skiep reesa diit/ och ther ifrån hit igen. Ty på
then tiden lågo ther wid 80. Skiep som wille till
Sverige/ Danmark/ Hamborg/ Wäst- och Ost In-
dien/ och till andra flere Orther: Så måste jag
liskwål bekänna/ att thet är underfundom een fabr-
lig Orth: Ty i stoor Storm och Blåst förgåds
ther många sågliga Skiep/ så att hwarken Men-
nistior eller Gods kan blifwa salweradt. Förrth wi
måste (så länge wi wore ther/) stadigt liggia för
Ankar.

Then 1. Octobr: fingo wi/ Slid: Wäder. Men
 effter the ädle Herrar aff Wäst Indianste Compag-
 niet hade tagit stor Stad: och Bekostning ther aff/
 om wi/ skulle längre legat stilla. Och woro the än
 rädd: för större Storm och Fähra. Så ginge wi
 samme Dagen i Gud: Nampn till Segels. Skepet
 war 200. Last stor. Capiteinen war benembd Hain
 Glasson från Tyrekherdam i Holland/ een Mann aff
 70. Åhr / hwilcken sin masta Tidh hade förndet på
 Stön. Köppmannen som wi hade hoos of/ han
 h et Jacob Kieghaber / bleff sändt för een Vice-Ge-
 neral till Wäst: Indien. Wi woro 70. Man/ hade
 med of 26. Metall: stycken som skuto 6. 8. och 12. Skäl-
 pund: Och två små / som stodo på Styrmans Ga-
 juta till een Defension, om thet så hända/ att Stö-
 Rofware mötte of: Eller (som thet mångegång
 skeer/) att Turcken wille taga of till fånga / så blifwa
 sådanne Stycker med Musquete-kulor och Hagel
 ladde / och brukas icke / för än när Stenden hafwer
 några aff sitt Guld kastat på vårt Skep/ då göra the
 sådant gaan/ att många måste ligga på Ryggen.

Thet förste Landet som wi fingo see ifrån Hol-
 land uth/ war det Flanderste Reuer/ och som sombli-
 ga meente / Dynhyrcken och Gråfwelingen. Wi
 sågo och Enaeland på then Högra/ och Frantrijket
 på then Wänstra Handen: Och som the säye/ är på
 thetta

3.
 thetta Ruumet lcke meer än 4. Miljar emellan beg-
 ge Konungariketen. Ther seglade wij mite igenom/
 och fingo td see Spanste Hasivet/ hwilket stoor och
 höga Wägar upkastade. Ther effter såge wij 2. stoo-
 ra höga Berg/ hvilcka wore fulle medh Buskar <sup>Om the 2.
Berg Su-
tolis och
Natolis.</sup>
 och Stubbar/ så att the wore listra een stoor Skog;
 Thet eena bleff kallat Sitolis; thet andra Natolis. Wij
 hade på Landet inthet till att beställa/ thet fore lemna-
 de wij thet på then wänstra Handen. Een tiid ther
 effter sågo wij it högt spitsigt Berg/ hwilket bleff
 kallat Canaribick; Skipparen sade / Wij hade än <sup>Ju högt
Berg Ca-
naribick.</sup>
 nu 50. Mil dijt/ såsom han igenom sitt Instrument
 sådant uthräknade/ som war een lång Staaff/ (then
 han kallade een Boga/) han war firckantig som een
 Qlln/ fram på Enden war it firckantigt Bräde/ i
 det samme år it diupt Hohl i Riäppen/ som år med
 Zifferer affmäten/ sättta thet hårt in till Rimmerna/ och
 see med eena Ögat igenom samme Hohl; Men så-
 dant skeer altom Mideagztiman/ td wijsar honom
 Goolen ther igenom samma Zahl/ att man sedan ige-
 nom slitig Bthräkning/ och aff thetas Böckers Bn-
 derrättelse/ som the hafwa hoos sig/ kunna säga/ hu-
 rumånga Grader och Miljar hijt eller dijt år. <sup>Ca-
Canath
Foglars
Vilspång.</sup>
 Sådant Foglar skola hafwa uhr detta Landet sitt Br-
 sprung och Rampn. Ther w ärar mycket Secker/
 Wijn/ och annan skönn Frucht. Och boor i ar Spa-
 nier

4.

nige och Portugiser/ som drifwa ther een stor Handel. Några Waghalsar hafwa sig drifstat i Fordom tild/ att bestiga detta Berget/ men ingen aff them som sådant gjorde/ är kommen till bakars igen. Och efter wi hade ock inthet till att gådra på detta Landet/ så begofwo wi oss på wilda Hafwet igen/ och finge snart dther see Landh igen/ hwilket kallades Desperen.

Landet Desperen.

Det war nu 5. Wefors tild/ att wi icke hade någorstädz Landsteget: Tiden war allom lång/ Wi ropade till GUDH/ han wille gifwa och förläna oss fogeligt Wäder och een skyndelig Reesa. I then 6te Weckansågo wi Landet Capoverde. Hwart dhr blifwer ic Skepp sände dijt/ till att drifwa Köpmanstap med Mortanerne.

Capo Verde.

Den Fästning till at twinga Mortaner na ther ind.

Ther ligger ic Castel eller Fästning på detta Landet upå ic högt Berg/ upbyggd för Mortanernas skull/ till at twinga them/ när the rebellera wille. The hade nyligen ther sammastädz gjorde alarm/ och alt hwad ther war aff Christen Folk/ i hiål slagit: Somblige som kunde undfly/ frälse sig i Skogen. Nu war ic Skepp med oss i Föllie/ brokade Koon benämnd/ som war med något Folk sände dijt till att förstärcka Guarnisonen ther sammastädes/ så the nu komme på Landet/ och the i Skogen finge det weeta/ besogade the sig till them/ och gingo så till Castel.

Gasfelet. Då Morlanerne thet förnummo/ togo the
alt hwad the kunde bära med sig/ och flytte in i Lan-
det/ att man icke kunde gripa them fast. Thenna
Guarnison hafwer man så länge aff andre Skeep pro-
vianterat/ till thet the gjorde Fredh med the Mori-
anerne.

Skepparen på Skeppet Oröningen/ een Man
aff hög ålder/ som och sammastades hade mist sit ö-
ga/ efter han war skutin aff een Morian m: een Pilt/
sade till oss/ att i samma Lust/ aff Campen benembd/
som är mycket stor/ komma många Skeep ifrån
Frankrike och Engeland dit/ som förstå Portugi-
siska Språket/ (ty the måste Inwånare äro Portu-
gissar/) att handla ther/ hwilken består uthi Drar och
Buffels Huuder. Han sade och att Storckarna <sup>Storckarna
na hwart</sup>
sig om Winteren ther i stor Myckenheet uppehålla/ <sup>the uppe-
hålla sig</sup>
det han hade sielff med sina ögon seedt: Ty här be- <sup>om Winte-
ren,</sup>
gynnas the Africaniske värme Landen. Här war
och samma tid/ då wi woro ther/ een öfvermåttan
stor Heeta.

Det är mycket fahrligit ther på Landet. Ty
Morlanerna äro itt falskt Folk/ och mycket tro-
löst: När man kommer på Landet/ måste man
göra stort Arbete/ ty alla Wahror måste man för- <sup>Wahror
na för</sup>
währa i stora Gropar i Jorden: Wi hade något <sup>wahror i
Jorden,</sup>
Folk med oss aff then brofota Koon/ som för Pre-
wianh:

6.

tolantz. Mangel hade sig begifwet på wårt Skeep/
The seglade Capoverde förbi. Då wi nu thesam-
ma hade lefwereerat på theas Skipp igen/ (undan-
tagandes een Dräng/ som bleff qwar hoos oss/) togo
wi wår Bått in i Skeppet/ och kommo icke heller här
till Landz/ uthan wi bodo them Sabra-wäl/ och seg-
lade i Gudz Namn fort.

Mangel
påfästet
Watten,

Thet war nu i then siunde Weekan/ då hade wi
stor Mangel på friskt Watten/ så att wi Bergefise
måste koka med Siöwatten: Då wi nu sådant gof-
wo Capitainen tillkänna/ bleff han mycket förfä-
rat/ emädan han war rådder at Skörbug/ hwilken
fördärswar heela Kroppen/ skulle komma ibland Fol-
ket. Thersföre så blefwe wi ense med hwat andra/
att segla till Landz; Men då wi kommo närmare till
Landet/ mötte oss een Bått med några Persohner/
som wille undfå oss: Då wi hade giord thet sam-
ma/ och frågat them om theas Tillståndh/ berättat-
de the oss: Att the war ifrån Amsterd am affseglade/
med Besallning att gå till Ost Indien/ men effter
the hade på Wägen/ tillfå som wi/ såt Mangel på
Watten/ hafwa the sett sig före/ att wända sig och
dilt/ och förfriska sig. Hafwa förthen skull seglat
nära in till Landet/ i then Meening/ att the skulle
wara diupt nog; Men för än the försågo sig thet/
hafwer Styret baat wid Skeppet stödt på Grundet/
så att

Skepp
bått.

så att heela Skeppet brast i tw/ och bleff på Grundet
 sittandes. I sådant yndeligit Tillstånd/ hade the
 firax två Fåtar med Guld till Landz förde/ som med
 Morianerna måste accordera/ att the fingo Liff att
 upå Hydder och Träd/ ther the kunde förwähra site
 Godz/ (ty måste parten war behället/) och om Nato-
 retijdent i them sofwä/ hwilcket och them bleff efterlä-
 tte/ emådan the sielfwa hade seedt/ uti hwad Liffz-
 Sähra the hade warit.

The låte oss see Skeppet/ som 300. Last floor/
 och i Wårde öfwer 3. Tunnor Guld/ ther hade warit
 300. Man på; Men då wi kommo till them på
 Landet/ woro öfwer 40. Mann döde/ och the andra
 måste deelen lågo aff Grofsan och Bloodtfoot swära
 swäla/ så att wi hade floor Medyncken öfwer them/
 ty the måste Maat och Dricka aff Morianerna till
 sig handla/ emådan allt theas Prowiant war aff
 Gidwattnet heelt fördärswat/ att the icke kunde det
 aldraringaste äthniuta ther aff. The måste gifwa
 Morionerna Coraller/ Kni/sirax/ hwtie Klade och
 andra Wärror/ ther med the wunno Gunst och Be-
 någenheet hoos them/ in till thes andre Skeep och
 Dredre kommo till them/ hwilcket the hwar Dag för-
 wäntade/ emådan the hade firax aviscerat sin Dlycka
 till Holland. Ther effter så wisse the war på de
 thenrätta Leeden/ som wi sedan skulle hålla oss i id.

7.

När det så
 går till
 så är det
 yndeligit.

The som
 boor i
 Zelfwerit/
 måste Kal-
 la Sammen
 gunstige
 herre/
 ge man i
 Gudspråk.

Alt

S.

Uteså seglade wi effter theas Vnderättelse/ och fund-
ne / iw närmare wi kommo Landet / iw diupare
Grund/ och wår Capitain war swårligen rädd / att
Steppet skulle röra Grundet: Men effter Natten
oß öfwerföll/ tördes wi inthet drista oß wåldare / u-
than kastade uth Ankar.

På thenne Öön Solions, låg een Köpman aff
Wäst Indiske Compagniet dilt sänd/ stadigt till att
handla med Mortianerna ther på Landet/ så tog wår
Capitain mig med 11. Mann/ iämplte 2. Mortianer/
på then minste Vådt/ och seglade så till Landz: Men
effter det war mycket mörckt/ och wi öfwer 3. Timmar
hade farit omkring/ och inthet kunde weeta/ hwarest
wi skulle sättia till Landz/ intill wi på wåra bagga
Mortianers Skrif fingo Svar: Att ther bodde een
Englisk Köpman/ och sporde oss till/ hwad wi wore
för Folk/ hwilcka/ så snart the hörade / att wi woro
aff thet Wäst Indiske Compagniet ifrån Holland /
och söckte samā Köpmanen/ så fingo wi Svar / att
wi skulle komma till Landz/ att the kunde gifwa oss
rätt Berättelse ther om: Vptände och firar Eld
på Landet/ att wi kunde see/ hwart åth wi skulle
Öhampna/ther och Köpmannen mötte och undfagnade
oss på det aldrawänligaste: Lät oss gifwa Mat och
Dricka / beställte och några Mortianer / som wår
Vådt wachta s. ulle/ att wi icke måtte lijda någon
Skada

Effter Ö-
hampna följ-
der Glä-
die

Skada genom Tusfverij/hwar på Morianerna äro
Mästare.

.2

Huuset/hwaruthinnan wi wore/hafwer han
för sig sielf byggt/och han lått bära fram Mattor/
på hwilcka wi skulle sofw. Om Morgonen förde
of samma Kiöpmann een fierding Wäg in i Landet till
friskt Watten/ther låt han of see een Moriansk Ro-^{Morians}
nung/ som war een gammal grå Man/ lång aff <sup>ners Ro-
nung och
hans Klä-
debonat.</sup>
Persohn/gick Barfottet och hade een lång Kiortel på
sig/ såsom the andra Morianer: Hans Wåning
war när intill Köpmans. Huus/hwilket han of och
sedan lått see. Hans Sång war inthet annat än
båhra Mattor: Hangick/åth och drack med thenna
Kiöpmannen. Theras Tungomåhl war Portugis-
sist/ men Dricken war Franköskt Wijn med Watten
blandat. Han låt gifwa of Palm-Wijn till att <sup>Gimpalm
Wijn.</sup>
dricka / hwilket är heelt hwitt / smacker såsom thet
färst Wisnet i Tyskland: Wåxer sammastådes på
høga Träan/ såsom Gran hoos of/ När the wille
hafwa sådant Wijn/ så binda the med itt Kiepeen
Stoop eller Kanna på Siidan/(Morianerna Käl-
la thet Stoopet Byth) stiaa ther nuz uppå Trädet men
icke råt upåth/ uthan på snedh/ såsom man går een
Windtrappe upp/ ther binder han Stopet fast wid
Trädet/bohrar ther uthi itt Hohl/och sticker itt litet
Rohr ther uthi / då dryper så sachteligen Wisnet i

B

Stoop

10.

PalmWij
nag Egen
Kap.

Stoora
Lemonier
men ther
är listet
Godt uti
humi.

Stooper eller Kannen. Tiden/när som Kannen kan
wara full/weeta the wijs/så hämptar han then på för-
rige Sätt neder igen. The tappa icke mehra/än the
förmeena strax till att sälja eller dricka / och är det
icke liusligt till att dricka/uthan then första dagen: Ty
när man vill gömma det till then andra dagen/så blif-
wer det suurt/hwilket med Träens Högd gaff oss stoor
Sörundran/särdeles när wi komme högra up i Lan-
det/tå singo wi in thet mehrafsee sådanne höga Trä ån.
Ther wäxar ock Lemonier / så stoor som itt Meñ-
seia Hufwud/men när man skeer them i sonder/finner
man icke mehr än een Näfwa stoor god Safft ther
uthiän/ det andra är hwijt och toor / hwilket/ (så
som the säya) skal och wäl wara hälsofampe till att
äta/men thet smacker icke wäl. Tå wi nu effter wår
Meening of långe nogh ther hade uppehållet och för-
friskat / och wi tycktes lika som wi wore i Europas
igen. Ty wi wore nu effter 7. Wefors tids först kom-
men eengång till Landet/så togo wi nu itt wänligt
Uffseed/ och rackade för allt wäl bewisste Godheet:
Tå wi nu komme på wår Sleep/och förtålde hwad
mycket godt of war aff Morlanerne bewisste/tog wår
Capitain then stoor Baåten/och stoor dilt som then
Ostindianske Köpmannen bodde. War och till Fredh
att några aff oss med then mindre Baåten måtte och
fara dilt/ell att försörja oss med alla handa Frucht/
utill

intill wij kunde komma till Gvinea Men om Moh- 11.
 rerna råckte på oss/och wille icke låta oss fåa Frucht/
 så skulle wiis wara stilla/och icke taga något med wäld/
 på the wiis icke goswo them Orsack/at försambla sig
 emoot oss/och slå oss ihjäl/Hwilket ock wäl wiis hade
 skeedt/om wiis icke hade hållet oss efter Ordre. För-
 ty då wiis kommo till Landz/och gingo in i Skogen att
 leeta efter Pommeranser och Limonter/och hade
 alloreedo uppfyllt några Säcker/som wiis hade hoos
 oss/då funne the oss/och kommo fram/med stor Skri-
 och Roop/hwilket oss grufweligen försträcke/tänkte
 och icke annorledes/ändet skulle wara wår sista
 dagh/emådan som wiis icke det ringaste New årh hoos
 oss hade/ther till med/så woro the andra med Capital-
 tien gångna till Rödpmans-huuset/hwilket war
 långt ifrån oss. Men då nu Mohrerna kommo när-
 mare till oss/goswo the till känna/att wiis skulle lägga
 nader/hwad wiis hade i Säcken/och twingede oss/
 att wiis måste gå med them till theas Konung. Men
 till wår sista Lyckan hände det sig/att hwar Röd-
 pmän war hoos Konungen/till att handla med honom
 om Elephantz Tand. Då wiis honom förmälte/hwad
 skeedt war/gaff wår Capitainen Konungen några
 Alln hwitkläde/då sticket adhe han på wårt Skeep
 alla wanda Frucht. The handla ther samma stades
 icke med Penningar/hwarcken aff Sylwer eller

så skulle
 wiis och les
 wa effier
 Gud: Or-
 dre/at den
 Zelfweris
 Mördaren
 finge icke
 Macht att
 slå oss ihjäl.

27 Minor
 och Skand
 eller kunna
 gida mys
 chet.

Gulch

Guldh/ som the of sielfwefade/ att een Morlan fick
 eengång een Ricksdahl: hefde honom till Munen och
 beet ther på/ meenandes thet war någon Spis. Så
 wi nu wore frissagde aff Konungen/ upfylte wi våra
 Batu Kärill med Watn/ hwilket uthaff itt högt Berg
 nåderlöth på een iholig Steen/ hwarest wi det med
 Laderåmmar igenom een Tratt kunde ösa i Tonnen.
 Ther stodo mångas Rampn/ som thet wore bleffne
 döde/ i Tråan inskurne.

Mohrarn
 na kasta
 thetas
 frucht i
 Stön/ eff.
 ter ingen
 wille köp
 slaga med
 them.

Efter wi hade nu upfylt våra Kärill/ och be-
 goswo of till Skepet igen/ komme några Mohrar/
 och brachte allehanda Frucht dist/ som the wille byte
 med of/ Men efter wi wäl wiste/ att vår Capitain
 hade een stor Myckenheet aff thetas Konung till sig
 handlat/ wille wi teke köpslaga med them/ hwar of-
 wer the blefwo så Wred: fulle/ att the kasta de all the-
 ras Frucht i Stön: Men somblige aff of begoswo sig-
 i then mindste Väten/ och alwerade mycket/ som wi
 brachte i vårt Skeep/ altså att wi hade nu wäl för-
 friskning hoof of. Wij förnötte 8. Dagars Tild
 thesammestades: Och togo Under. styrmanen
 och Köpmanen/ (hwars Skeep nu war förgången/)
 på vårt Skeep/ efter the hade Lust äth Winea.
 Theras Skeppare och Capitain/ sampt Skepprens
 Sen/ blefwo thet begraffne/ efter the aff försträckel-
 se/ så Skepet råmnade sönder/ wore blefna döda.
 Men.

The hade
 försträ-
 ckelt i nog
 till döden.

Men thet andra Soldet bleff ther qwar/ wäntandes
 Skeep och Hielp ifrån Holland. Alltså drogo wi up
 wårt Ankar/ och valedicerade thenna mycket Sold-
 ritka Ödn Solions, på hwilcken många Konungar re-
 sidera / som doch ite miserabelt lefwerne föra.

Men när wi komme rätt högt up i Haswet/
 blefwo wi alle/ (som ther hade sofwit på Landet/) aff
 thet Landz-soote och then onda Lufften/ som ther gras-
 serar/ siuka/ then eena aff Frossan/ then andra aff
 Blodgång eller annor Siukdom; Då wi nu några
 Dagar hade hållit uth åth Siön/ så att wi neppelt-
 gen kunde see Landet/ kommo många Mohrar med
 små Färdkoster till oss/ som giswo tillkänna/ att wi
 på 30. Mil sworo några ite Land/ som the kalla

Quaquas:
 Cust.

Qua qua Cust; Och då the närmare till oss komme/
 ropade till ijska qua, qua, hwilket bemärckar så mycket
 som Välkommen/ Välkommen. Men listi wäl
 trodde the sig in thet/ att töras komma på wårt Skep/
 uthan öste Watten med Händerna uthur Siön/ och
 låta thet drypa i Ögonen: Då Soldet på wårt Skep
 sådant sågo/ (som wiste theas Ceremonier/ och ha-
 de tillförenne warit ther/) gjorde the sammaledes/
 hwilket the hålla för ite Wännskaps Tecken/ att the
 töras komma till oss / hwilket the och gjorde/ och
 brachta på wårt Skep många Elephants-tänder/
 sampt allahanda Frucht och Palm-wijn: Och köp-

Zur
 Mohra-
 na bedja
 een wata
 wälkom-
 men.

14.

te wi mycket aff thet hwilket och blåsfrimte Böom-
 uis. Läroff/ som the och wi kalla Gattun/ hwilcket
 wi i Gvinea dther handlade bort igen. Och efter
 thesamma Mohrar många gånger med flere än 50.
 små Farkoster / som the kalla Cano/ begifwa sig i
 Siön/ för hwilcken stor Förmåthenhet/ the blifwo
 aff the andra Mohrianer snarrare för Dieflar än
 för Menniskior hållna. The förlåta sig på theas
 Simmande: Fast än Wädret eller Wågarna the-
 ras Cano står omkring/ efter the äro smale och
 små/ så förefee the sig på thetta sättet: Theas Linn-
 Kläder äro bundne wid låtta Trå-lampor/ som icke
 sincker neder/ uthan flyta jempte them och theas
 Cano/ hwilcken the följa så länge efter/ inellu the be-
 komma honom med theas Bayror till Landz. För-
 ty twenne Mohrar / (för hwilcken theas Cano/ e-
 mädan the woro på Skepet Ambforth/ wore bort-
 komne/) sprungo uthan något Försärande i Siön/
 och lade sig på ett Bräde/ (som them bleff aff Skep-
 paren tillfäst/) och summo ther med till Landz/
 öfwer hwilcken stor Förmåthenhet wi oss alla för-
 undrade.

Wägen
 Mohrianer
 hålla
 the andra
 för Dieflar
 för the
 ras Förmå-
 thenhet
 Kull.

Hogfärd
 dig med
 Wägen.

Aff Wårten äro the långa och starka/ hafwa
 och långt Hår/ aff hwilcket the mycket hålla. Wårt
 Golt/ som tillförenne hade wårt ther/ sade/ att the
 köpa mycket Hår aff the andra Mohrar/ som äro
 färl.

15.
sattiga/ och färga thet mycket underligt/ på thet the
måge iw see mycket grymma och fastliga uth/ oan-
seer the theß föruthan see hidskeliga negh. Och
när the föra Krig med the andra Mohrar/ och så
några fångna/ så hugga the Hufwudet aff them/ och
dricka uthur theas Hufwud-skålar; Koka Köttet
och äta ther aff/ gömma sedan Beenen till theas
Pris; och Tapperheet. Och att sådanne Convi-
vier wisse wara/ confirmera våra Mohrar/ som äro
wåra Trålar i Guinea. Effter wi hade nu nogh
sampt med them köpslaget/ seglade wi forth/ och the
till Landz igen/ och roppte tillhka qua: qua: som the
gjorde/ så the komme till oss; Therföre blifwer Landet
kallat Qua-qua-Gust.

I then Nijonde Weekan sågo wi dther Landh
igen/ som the kalla Grön-Gusta/ och thet aff Peppa-
ren/ som ther warar/ i stor Myckenheet/ och blifwer
aff them Grön kallat.

Wid then samma tild wi word ther/ låg ther
äke mehr än een Köpman med een Poick/ som köpte
in Pepparen/ och hade them i förwahrning/ in till
Skepp ther ifrån Holland kommo dist/ till att hämp-
ta then bort/ hwilket hwart år i tämlig Mycken-
heet skeer.

Men effter wi hade inthet ther tillatt beställa/
segla

16.

seglade wi förbi / och fingo åter i røde Weekan see
itt annat Land igen / som bleff kallat ^{Adriky} Abanes
och här begynnes Guld-Landet. Sedan iago wi
itt Castell Aziam benämnd / som Portugiser bodde
uppå. Men någon tid ther efter togo wi thet i
från them.

Strax seglade wi it Förr förbi / wid Rampn
Samay, ther skuto wi med it Styrke / of ther med
Lond förandes / att wi wore af theas Folk: Och
seglade wi uthom Kormantain. Men efter wi deels
icke torde begifwa of till Landz / deels hade icke ther
något att utbrätta / så äro mig samme Orther en an-
nu wäl kunnuga / therföre jag icke rätt kan them be-
skrifwa.

I then 12 te Weeken så wi sågom Castell de
Mina / kastiade wi Ankar / låtom flyga våra Flag-
gor / och skuto 3. Skott.

Om Jule-afton Anno 1639. kastiade wi war
floora Båth uth / och fore till Castell. Wi ta-
ckade ^{W.D.H.} / att han of så nådeligen till thenna
åstundande Orth hade hulpet: Ty de wore nu 11.
Weekor / sedan wi seglade ifrån Holland. Och i
medler tid hawser jag seedt / hwad jag här
haffwer förtäknat.

Hwad

ther är passerat.

Den förste Dagen så wiis gingo till Castellet /
 Sprang een Mortanist Dwinnna till mig / bød mig
 handen / och wille tala med mig / ther aff sag bleff ^{En mds}
 mycket föråbrat / och frågade them / som förstodo ^{lig Hans}
 hennes Tungomåhl / hwad thet skulle betyda / at hon ^{delse med}
 ställte sig så emoot mig? The sade: Att när een döör / ^{en Mos}
 så meen: the / att then samme sährar bort till annat ^{uans}
 Landh. Och effter then samma Dwinnans Mann
 een listen Tidsch tillförna war affsomnader / sade hon / ^{Theras}
 at jag war then samme / och war ther igen i blestven ^{Troo om}
 hwilt / och kommer nu med annat Folk dit igen. På
 det att man icke skola känna mig.

Öfwer thenna Mortanist Dwinnans Troo
 förundrade wiis oss högeligen allesamman / och ingen
 kunde öfwertala henne i sin samma Meeningen. Hon
 wille änteligen at sag skulle tala med henne / hon
 skänckte mig till een Wallkommen aff Landzens bästa
 Frucht. Men hennes Man (som wiis sedan fingorwee-
 ta) war in thet döds / och in aff sin Principal lånat in i
 Landet försticket / och så sag hade varit ther tre Åhrs
 tidsch / kom han heem igen / så kom hon med sin Man
 dit till mig i Castellet / hwilken bød mig handen och
 hälsade på mig / såandes: Ackyo Irmau; Det är/
 Wallkommen Broder / och måste jag icke allenast i a

E

ra hans

ra hans Broder / så länge jag war ther i Landet / in
th i hans Fader (som war een Capitan / och mycket
handlade med oss / th han förde till oss Guld af Acka-
nien / som war det bästa i Landet /) kallade mig hwar
gång när han såg mig / Coranigy in daw. Det är: Min
hottilla Son. Bless therföre aff alle Måhrerna hällen
för hans Son / och wille sig inthet låta öfvertala /
Therföremåste jag låtat blifwa ther wiidh. Nem-
bligen / at jag tillförmå hade warit een Morian.

Anno 1641. bleff Glasß von Tpern på Ambsforch-
dödh / som hade warit General öfwer then heela
Afrikanske Gusten eller Landet / och bleffi hans ställe
ordinerat Jacob Rieghaber / som på wårt Skep för
een Vice-General bleff ditskickat. Samme Glasß von
Tpern kunde på Landet icke döo / uthan the måste föra
honom på Skeppet / ther gaff han up sin Andä: Se-
dan bleff han förde till Landh igen / och i Castellet eff-
ter Krigsmåneer begrafwen.

Anno 1642. seglade wij med 7. Skeep till det Castellet
som wid Cabo de tres punctus liqaer Aziam benembd /
uthi hwilcket Portugiser gubernerade / det att inta-
ga / och med wårt Folk besätta / på thet wiil och på
then Trehen med Måhrerna kunda drifwa Köp-
manstap. Förety thet är inthet mehr än 18. Mil
ifrån wårt Castell: Och ther drifwes een stor
Handel.

Så wi nu komma när ther till / uth'ände wi 19.
 på een Baat 6. Man och een Trompetare till them/
 att öfwerantwarda them the Breeff / som wi hade
 uthskickat / Om the wille quitera Castellet / eller och
 the wille slåås med oss / Men the kallade oss icke annat
 än Hundar och Katier / som ingen Tingkunna uth- ^{portugis}
 råttas. Och animerade the Mohrar som the hade hoofs ^{ici Pa' l' do}
 sig ther uthi / at the wore wäl befäst / och kunde inga ^{off Lun}
 Kulor gädra them någon Skada. ^{dal och}

Men så wi oss i Ordningen / såsom een halff
 Måne lagd hade / och kastade Anckar / lat wår Gene-
 ral tappert gifwa Eld på Castellet i 4. Timmars
 Tid / så att wår Skepp allaredo hade förskuttit 200.
 Pispund Kruut; Skeppet heet Gewendter / och för-
 de 28. Stycken. Men effter the thet ännu in thet
 stoort achtade / foro wi med wåra Båther till Landz /
 och retrarerade oss hwar gång / (när det behöffdes /)
 på Klipporna / som ther wore många i Stön / alt äth
 Landet skälte / och nå ra Stycken ther uppå / till att
 skjuta thes båtare med i Castellet. Men så Moh- ^{Mohrar}
 rarna sågo / att Styckomen icke förskönte them / som ^{na sågo at}
 Portugiserna them inbillat hade / begofwo the sig ^{the wore}
 äth Skogen. När som wi förnumme / att Mohrer- ^{aff portu}
 na wore sin kooß / och Wattnet war affslupit / begof- ^{gierne be}
 wo wi oss till Landz / att förorsaka hoos Mohrerne ^{dragne.}
 een större Rådhoaga.

Då Portugiserna sådant på Landet sågo/ skua
 to the starkt på oss/ så att een bleff död; Een an-
 nan bleff skuten i Beenet/ på hwilcken Rulan/ (doch
 uth in Lufft-fahra/) uthstars. Then andra Da-
 gen gingo wij 50. Mann starka/ med een Sendrict
 Lorenz Zidler ifrån Magdeborg/ på Landet/ hade och
 många Morianer hooß oss. Då the så go thet i Ca-
 stellet/ fruchtade the/ att wij skulle löpa Storm/ siego
 förthen skull på then andra Stidan öfwer Muuren/
 och begofwo sig till een Moriansk Konung/ att uppe-
 hålla sig ther så länge/ till theß the kunne få Lågen-
 heet att gå till Steps åth Portugal igen. Då wij
 nu om ther as Flycht aff een Trummeslagare (som på
 een hög Klippa sådant hade seedt/) fingo weeta/ skyn-
 dade wij oss till Castellet/ och effter wij finge ther in-
 thet Mootstånd/ och hade ingen ting till att öpna
 Porten med/ (ty wår General wiste ther ingen Ting
 aff/) hulpo wij een aff wårt Folk öfwer Muuren/ at
 hin innan till skulle slå Låsen från Porten: Då
 sjötte wij alla Brädr igenom/ om wij kunde få By-
 te/ som wij och finge. Wår General han gaff Be-
 fallning/ att om någon aff Guld/ Silfwer/ eller elli-
 est några tienlige Saaker / såsom Messe-Haaker /
 och annat bekommer/ skulle hin thet åth ingen annan
 än som åth honom falliar. Thersföre han alt handla-
 de till sig/ och betalte riktigt hwad han bekom-
 m.

Thet är the
 herligt
 Besöm aff
 henne G.
 ne. alen/
 att han så
 gjorde/
 som han
 lagde.

Dh

Och kom här igenom een floot Skatt i Holländernas
Händer. 21.

Eedan wils nu hade Gasiellet med wårt Folek
wål besatt / ginge somblige aff oss med 2. Capitainer
och 4. Bosmän uth om Elottet att spassera / till
att söla Palm-wijn / och då the hade gånget een fiär-
dingz Wäg / mötte them några Mohier / som effter
theras Begären them på Portugisist swarade: Om
the wille gå med i Skogen / så skulle the få så mycket
Palm-wijn som the behöfde / hwilcket the ock gjorde /
(fruchtandes ingen Jahra /) och satte sig neder / då
finge Mohierna them 2. Byth / (1. Byth är 2. Kañer /)
begge Capitainer togo 1. Byth / och then andra By-
then gofwo the äth Foleket. Men begge Capitainer-
ne rådde inthet med theras Byth / then föregofwo the
thet äth the andra / såyandes sig wille sack teligen gå
för-uth till Gasiellet / och att the skulle snart följia
effter / hwilcket the ock sade willia göra. Då the nu
hade Wijnet förtärat / wille the thet med Penningar
betala / men the wille gärna hafu a Kniffwar. Wårt
Folek war glad / att the kunde betahla them uthan
Penningar / gäfwon them theföre hwar sin Kniff.

När som Moherna sågo / att ingen aff them ha-
de een Kniff eller annat Gewähr hoof sig / låte the
them wål i Begynnelsen gå uth ifrån Skogen / men
strax rånde the i floot Myckenheet effter them / och eff-

Hade the
följet Ca-
pitainers
Råd så ha-
de the wål
behållit
Lifswet.

O i censals
dige Chast
ne / låter i
eder så aff
the skams
lösa Mo-
tiouer be-
draga.

22.

ter Portugiserna hade them tillförna uphissat / att
the wille gifwa them 4. Lodh Guld för ett Tyft Hus-
wud : Sprungo the för:thenstul med stor R. op
och Skri på wårt Folck / och fast an the wall tänkte/
att the wille löpa undan / så äro doch twenne fallne
neder / som wore mycket särgade aff the Mohrers
Alegay eller Raste-pisslar ; På hwilcka the lita som
rasande ära / äre sprungne / och hafwa hugget Hus-
wuden aff them ; Ther igenom the andre / ehuru al
särgade / äre komne så wisda att wår Sköldwache
kunde see them ; The finge strax Hielp / och Mohrar-
na blefwe förde tillbakars igen ; Och efter thesse
gide , Och två wore ock förmycket särgade / brachte man them
döda i Castellet. Hafwa altså thesse sitta theas
Tuden Tyff ynckeligen ändat. Men efter the två Cap-
taine woro så långt före / så wisste the inthet aff the
sa sitta giorde det /
kan see
the hade
lita så
wål bleff
wen behål
ne an the
two Cap-
taine ,
ta Tumultet / och kommo sakert i Castellet igen.
Ther efter kommo Mohrarna och wille accorde-
ra / begärandes Fredh / med thet Löfte / att the wille
alltid med oss handla : Hwilcken och så bleff sluten /
och hällen aff begge Parterna / så länge iag war ther.
Så wår General hade Castellet på hästa Sät-
tet besatt / och wål med Riddetorfft försedde / sedan
wis oss ther i 12. Dagar hade uppehållet / stickade han
oss tillbakars igen / till wårt Castell de Minna. När
som wis kommo dist / war ther een Twädracht up-
kom.

23.
kommen. Förth trö Mijl ifrån och låg en liten
Stadhy Firdu benämnd / uti hwilken war en Mo-
rianst Leuning / hwilkenes Rådsherre Hennequa mid
Nampn / tog en wälbetänd Morian genem sina
Dhffickade om Natietid siån och / som aff och bleff
kallat Jan Jordis / och war then samme år Gene-
ralsferdeles gode Wän; Then förwarade han i then
Meeningen / att så Hufwudet aff honom. Då nu ^{Thenne}
war General sådant fick weeta / sände han sin Bud ^{Generalen}
till Konungen aff Firdu och lät honom säa / att han ^{han war}
uthan någon Inwändning skulle Jan Jordis gif- ^{Wän / icke}
wa löß / elckst wille han icke meera handla med them ^{allenaft i}
Ther på lät Konungen mycket ursächte sig / att icke ^{Wid / ut}
han / uthan hans förnämste Rådshöllt honom sän- ^{than och i}
gen / men så will han listwäl see till / att han skulle ^{Woon}
blifwa löß. ^{gång.}

Men thenne förbenämde Hennequa war en
stält och oförståndig Morian / och hade wid 400. Mann
under sitt Comando / lath ther försäga äth war Ge-
nerall / att han wille icke gifwe Jan Jordis löß / ut ^{Thenne}
than Hufwudet måste aff honom; Så wille han och ^{hannequa}
affslåra och Wägen ther wi plåga hämpta Wägen / ^{war aff}
och then med sina Mohrer belägga / hwilket war en ^{stora In-}
Mijl ifrån wårt Gasteil. ^{bildning.}

Då ginge aff the wä 50. Mann och 3. Com-
pagnier aff Mohrarna med / att drifwa them bort
ifrån

24.

ifrån Wä ren: Ed wil nu komme när in till them/
 skuto wi med Musquetular ibland them/ så sal be-
 rade the sig i Grojen och Buskarna/ att wi inthet
 kunde komma till them/ uthan må ste therföre med oför-
 rårade Grater tillbakars åth wårt Castell of bes-
 gifwa. Men så bleff likwål ther efter gjorde ite Ales-
 cord/ att han måste gifwa Jängen löff igen/ och ther
 hooffte Skålpund Guld.

Sigår
 der allom
 högfärd
 gom/som
 luter på
 sig self.

Wår General han gick ditte att besee och tala
 med Jängen/ (uthan twifwel att förnimma aff ho-
 nom huru han war hållen i sitt Jängelse/) och tog een
 Dre med sig till att föråhra åth Hannequa; Sex
 Mann aff wåra consoierade honom / ty det war 2.
 Mijl ditte. Ed wil nu komme för hans Huus/ må-
 ste wi honom gifwa till åhran 3. Salver. Ther på
 lät han binda sina Mohrer och Trålar/ att the skulle
 komma till honom/ och hielpa honom Dren färdåhra.
 Om Morgonen bittida wore ther någre beställte/ som
 togo emot Dren/ the bunde honom Nāsen och Mun-
 nen till/ sidan togo the sin Skölder och Affegay, och
 rānde ther med Staden fram och tillbackers igen/
 med Ropande och Skrikande/ så högt som the orka-
 de: Thet warade 13. Tjimar: Sedan wille the
 slachta Dren/ men efter wi hade wår Rock hooff of/
 wille wi thet them icke tillfåda.

Jag troor
 the måste
 wål icke
 wān the
 bāte Ro-
 cke

Wi glinge i theras Huus/ som war aff Deer mår-
 rade/

rade och med Halm betäckte. I thetas Wägar 25.
sutte små Spödh/med äggstålar behängde/ sin Aff-
gudh Fetisso till ähra. Wi wore här i 3. Dagar/^{Theras}
men wi hörde och sågo inthet annat än Koop och ^{Gudh}
Skrij; Så togo wi vår Wäg åter till Gastelet
igen.

På Wägen frågade wi våra Mohrar/ hwad
the små Nyddor på Marken betydde/ uthi hwilcka ^{The sätter}
små Kruckor med Watten och Wiin/ såsom och Mil- ^{för thetas}
le-Bröd och annat Maat stodh? The swarade oss/^{Geniss}
Att thet och wore thetas Affgudh Fetisso till ähra
dithsatt/ att han thetas åcker och Landzfrucht skul-
le bewara. Och sågom wi många Fällar/ (som
Muus-fällor/) aff starkt Träa/ till att fånga ^{Zinn man}
mekattor med/ hwilcka ära deelade mitt i tw; I then ^{fänger}
fremste Deelen sitter een Haane/ när then galler/ och ^{Däsmes}
Giwet/ eller Däsmekatter sådant så höra/ så löpa
the till och willa fånga Haanen/ men the fånga sig
sielf; En i thet samma fallar Fällan neder/ och the
måste ther blifwa qwarre; Och blifra sådanne i ge-
meen sålde till 10. och 20. Dal: Silfwermynt. Sam-
ma slagz Katter blifwa och ymnogt sunnen i Ost In-
dien. Mohrarna kalla them Kankan. Portugiserna
Kato Dagalia; Men wid thenne Guldstrand käl-
las the Castory. Then Agaly eller Däsmen som the
taga ifrån them/ will träll i änsas och präpareras/
blifver

26. blifwer så dyrt sålde. The äro på thetta Landet my-
cket bättre än annorstädes. Men måste theim håll-
la wäl i Maat; The äro mycket reenliga. The see
uth som een Råff/hafwa een Stierrt someen Ratt/och
äro spräcklota på Kroppen som een Leopard. Men
the som äro Han och the grymmaste ära the bästa.

På then samma tidd woro ther många Gräs-
hoppas/ som äthe up all Land; Fruchte/ att i sombl-
ge Provincier blefwo många Hundrade Mohrer dö-
de aff Hunger. The föräbrade sin Feriss/ mycket
Guld/ att han skulle frälssa them ther ifrån/ men ther
war alt förgåfwes.

Om Mohrernas Ehtenskap.

Såsom GUD icke allenast allem ofskälighom Grea-
ta förordnat hafwer; Ty han säger: Det är icke
godt att Menniskian är allena/ Jag will göra ho-
nom een Hjelp/ then sig till honom hålla må: Så-
dant observera och Mohrerna i detta Landet. Ty så
snart som theas Söner ära något wurne/ så uth-
wålia theas Föräldrar them till Hustrur hwilka
the wille/ och spörje sina Söner aldrig ther om/ om
the consentera ther uthi eller icke. Therföre seer
thet esomofast/ att the sände effter eens Manns
Dotter/ som Sonen aldrig hafwer seet; Och när
hennes

hennes Föräldrar hafwa thet samtycke / blifwer hon 27.
 uthan widere Ceremonier aff Fadren fördt till So-
 nen / hwilcket skeer i hennes Wägners och Slächts
 Närwarelse / som komma med henne. Fadren gif-
 wer Sonen in thet Godz / uthan hwad han hafwer
 sig sielf tillförna förtiänt med Systeris eller annat
 slagz Arbete / så att han kan gifwa henne een Klä-
 ning / och 3. Allnar Kläde eller annat Tygh / hwilcket
 blifwer genom theas Wägners stadfäst. Bru-
 dens Föräldrar gifwa henne så mycket som 9. eller
 10. Dal: Silfwermynt i Wårde / eller om the äro ris-
 ka / stundum mehra / allenast the till / att the kunda
 köpa Palm-wijn till theas Bröllups-Dag. Och
 thet är hoofs allom (om det war een Konunga Dotter)
 i bruk / uthan ate Konunga Dottren blifwer een
 Trall med gifwen. Och sådanne Dwinnis-personer
 äro in thet öfwer 12. eller 14. Åhr gammal: Och att
 the taga så unga Husfrur / (som the sielfwa säga) gö-
 ra the thesfore / att the kunne thes hätra n. ånla them
 effter sina Stinner. Under theas Bröllups-Cere-
 monier tillsäger hon honom sin Troo / och låfwer ho-
 nom att ingen skall röra wid henne / uthan han all'ena /
 hwilcket Mannen icke är skyldig att låfwa henne. Och
 om Dwinnan thet antingaen emoot eller med sin Wille
 så öfwerträder / så hafwer Mannen macht (när han
 får weetat /) att förskjuta henne. Och then samma

D ii

Det äro
 Sednins
 gar och
 hålla doch
 sin och
 tenskap så
 reen. Men
 wi Christa
 som ner etc.

som hafwer hafte med henne till att beställa/ är skyl-
 dig att gifwa Konungen itt Skålpund och 2. Lodh
 Guldh. Men är thet een aff Christen Nation/som
 hafwer hafte till giöra med henne/ så är han fril/
 therföre att han inthet hafwer kunnat weeta/ antin-
 gen hon war giffit eller ey. Och om Mannen här-
 om icke wiß Vnderrättelse kan hafwa/ så gifwer
 han henne Salt/ som hoos theras Affgudh Fetisso är
 signat öfwer/ är hon oskyldig/ så tager hon thet gar-
 na emoot/ men är hon skyldig/ så tager hon thet icke/
 effter hon fructar sig för theras Fetisso, att han strä-
 fer henne; Och om nu Mannen inthet mehra Kär-
 leek till henne hafwer/ kan han henne förskuta/ och
 een annan taga. Och om Hoorkarlen icke förmår
 te att uthlägga förbenembde Böte/ och hans Wän-
 ner icke wille giöra honom fril/ så blifwer både Hoor-
 karlen och Hoor-konen bortfaldt up och Landet för-
 Trålar. Een Mortan hafwer och Macht att ta-
 ga så många Hustruar/ som han will och kan föda/
 men the boos icke tillsammans; Och om han hadde
 10. Swinnor/ så är then Yngsta honom then Änge-
 nåhmsta; The äta och sofwa inthet hoos hwat an-
 dra. Ther äro och några Ööjar/ Byth och Hartor
 benämnde/ uppå hwilcke Mann och Swinna icke i
 några Månader töras sofwa hoos hwat andra; Och
 em thet på then samma Plaken steddde/ så dödde the
 aff then

Theste
 Redning
 gar skulle
 beståna
 på then y-
 dersta Dag
 gen måns-
 ga Christi-
 ne; Förty
 the äro rät-
 de för the
 ras Affgud
 och skrifs
 wa hono
 så Hoor
 Macht till;
 Men wi
 äro icke
 föort rät-
 de om war
 XXX
 wi mæ-
 nar han
 seer öf in-
 thet/ när
 wi giöra
 Önd/ etc.

aff then floora Heeten som ther sammastådes i wissa 29.
Tyden är.

Theras Hwileställen äro på bara Marken. Then sofi
wer wäl/
sem så sofi
wer som
han är
want,
The hafwa Mator under sig/ gjorde aff Rödér; Un-
der Hufwudet een Stool; Wid Fötierna een litten
Eld/ som then tvingande Rödén borttager; Hwil-
cket wi och i Sanningen så hafwa befunnit. När
Mannen hafwer Lust till att tala med een aff sine
Hustruer/ så kallar han henne till sig/ och sofiwa then
Natten tillsammans; Om Morgonen går hon ifrån ho-
nom i sitt Huus igen/ icke törandes något tala ther
om för the andra Swinnorne/ på thet the icke må-
te blifwa hädste på henne. När hon wärcker sig wa-
ra hafwande/ och hennes Födelse-tijd tillstunda/ så
sänder hon till sin Doctor eller Spåmam/ som gifwer
henne een Dryck aff allehande Örtar kokat tillsam-
mans/ så troor hon/ att thet kommer aff theras Gud
Fetisso, och skal wissertligen henne till Födslen tiåna.
Och går wid samma Barnsbörd och Födelse-tijd bå-
de Små och Stoorä/ Bnga och Gambla/ Pilsar och
Drångar uthän någon Blygd och Zucht/ ther hooff!
När det går hårdt och långsamt till/ så hempta the ite
Ämmare kalt Watn och giuta thet Barnaföderstan
henne oiwitterligen/ öfwer Hufwudet och Kroppen/ Det är en
underlig
process
att Fostret måtte igenom een sådan Försträckelse gå
ifrån henne; Och när Barnet är födt/ löpa the strax
D iij ther

ther Batn är/ och tvätta sig/ taganges sedan een
 Skee full med Olia/ och beblandet med Manigette/ och
 gluta det i Barnföderskans Membromulleris; Och
 ther med är det skeede. Dagen ther efter förrätta
 the sitt Arbeete igen lifka som tillförra: Och efter
 the äro så hård Natur/ så förmeena the/ att alla
 Swinnor i Werlden ära så naturerade.

En det hände sig eengång/ att een Constabel t.
 från Brasilien kom med sin hustru/ som
 war född i Holland/ och hennes tid war kommen att
 hon skulle föda/ och inga andre än Morianske Swin-
 nor woro tillstädes/ gafswo the henne een starkt pr.
 parerad Dryck; Och då then ick så strax wille hiel-
 pa/ wille the gluta kallt Batn på henne/ men hennes
 Mann war ther emoot/ och stickade efter Barbera-
 ren/ som skulle komma henne till hielp; Hvilcken
 sade: Om the Morianske Swinnor hade längre
 blifwit när henne/ så hade både Modren och Barnet
 kommet om Öfweret.

Sine Fostren inswepa the i gamla Klutar milt
 om/ lägga them sedan på Mattor/ och trilla them
 ther omkring. Men i then 2. eller 3. Månanden/ så
 binder Modren them/ när the rees på Ryggen/ och
 marschera sin Wäg; Och när the wille gifwa Bar-
 net til/ så luffa the the eena Bröster öfwer Arterna/
 så att Barnet kan nå dem/ ty the ha swa öfwermå-
 tan

ran långa nederhängande Bryster. Barn gifwer
 the Rampn efter Dagarna: Men sombliga äro aff
 Portugiserna öfvertalte/ att the gifwa theras Barn
 Christiella Rampn: Och äre många aff Morian-
 ske Swinnor döpte/ them Portugiserna hafwa tagit
 till Husfruer. På samma Orten wid 30. Mil i-
 från wårt Castell låta the omskära sig/ ty jag haer
 sadanne omskorne Mohrar sielf seet. Och när
 Barnen låragå/ (hwilket snart skeer/) så sköter the
 them icke meera/ men doch så blifwar the hooß sina
 Mödrane/ om så är/ att Fadren icke tagar them och
 sållar them bort för Trålar. Barnen äro icke swar-
 te aff naturen/ som Förälldrane/ uthan bruna/ som
 Brasilianerne.

31.

Om Mohrernas Bårt och Skapnat.

Mohrerna på thenna Landz orten/ när the äro
 fullwårte/ äro the stoora aff Person/ tämligen
 långe/ och wäl proportionerade/ hafwa runna Anle-
 ten/ hwista Ögen/ stoora Ögnaläck/ swårt. frullat
 Håår: Ty aldrig hafwer jag een Morian seet/
 så långe jag ther varit/ som hafwer haft Håår aff
 annar Färga. Näserna trycka the Ungdomen/ att
 the blifwa breda/ och hålla det för een Prydnings/ när
 Munnen är stor/ Låpporna tjoeka/ lifsa som the
 wore

Det är een
 uimelig
 Prydnings

swore swulne / och Tänderna snid hwilsta / lifsa som
 Elfenbeen. The bāra/hwarte the gāā / itt listet Trāā
 hoos sig / hwilcket the gnaga sōnder / och gnida Tān-
 derna ther med / hwilcket Trāā icke allenast gör Tān-
 derna hwilsta / uthan uppehållar them ock / att the
 aldrig få Wårck i them; Förty jag hörde ther aldrig
 någon hafwa Tandawårck. Sombliga fylla them
 hwassa / på det the thes bättre ther med kunde bita /
 hwilcket med Förundran är till att see. The så in-
 thet stōora Skāgg / blifwa och wål 30. åhr gamle /
 för än ther synes något Håår. The hafwa breda
 Arlar / tiocka Armar / stōora Hānder / långa Fingrar:
 Och then som will hafwa itt Anseende för andra haf-
 wa / låter Någlarna wāra långa / men hålla them
 lifwālreena / hwilcka āra them mångagānger nyt-
 tige / tā the i hastigheet skola uthwāga småt Guldh /
 och hafwa inga Skeeder till att omsätta det. The
 āro lång-beente och breed-fotade. Ofta af-skāra
 the theras Håår / ment icke med Rake-knifswar / ty af
 sådant wecta the inthet / uthan med andra hwasse
 Knifswar / hwilcka the sielfwa tillreeda / efter the haf-
 wa ingen Barberare. Hååret är hårdt som Bor-
 sier. Hānderna / Fötterna och Lāpparna āratinnas
 till hwilsta och leena; The ras Hudh blifwer āhr ifrån
 āhr swartare / intill 70. eller 80. āhr / tā går then
 swarta Fārgan något bort / och blifwa fulla med
 Ryncker.

Ingen
 Ting är så
 ond / det
 är till nå-
 got godt.

Xynker. I thetas 30. de intill 40. de Åhr hafwa the
 sitt basta Förståndh; Ja the äro the Förståndigaste i
 heela Africa. På thetas Armar bära the Streck
 aff Näsver hopawreder/them sarga the/och slå många
 Knutar ther uth/hafwandes ther emellan Guld-
 Goraller och andra Steenar; Och när the hafwa
 thesse Snören så uthpukat / kalla the them Santen ^{En därt}
 The troo/att när the bära een sådan på sitt Liff/ blif ^{adrig}
 wa the icke lätteligen siuka. ^{Wantroo.}

För än Skeep ifrån Christenheeten äro kom-
 ne i detta Landet/ hafwa the med Vast eller tunn
 Barck sydt/ såsom the göra nu med Tråd. Portu-
 giserna hafwa aff samma slag; Spennat Anckartog
 och Keep. The hafwa och klara Ögon/ och kunna
 snarrare see Skeep i Stön än någon aff annan Na-
 tion. Äro beqwämlig till allahanda Arbeete: Ståka ^{hafwa}
 alltid af Palm-olia/ med hwilcken the sig offta smd ^{klara ögon}
 ria: Hålla sig reena öfwer heela Kroppen/ Och effter ^{för annor}
 the mycket aff orenliga Matskar antastias/ twåta ^{Wenstion}
 the sig offta.

The wille och wara i några ting blygdsamma/
 i det the hoos sina Husfrur/när the hafwa född Barn/
 icke sofwä i 3. Månaders tid: Men lag meenar/
 att thet steer meera aff then Orsaken/att the hafwa ^{Det är lit}
 många Dminnor / En det är elliest iet Stuchti ^{wacker}
 Lögnachtigt och Omäkteligt Folk. På måste Dr ^{Dröm}
 E ^{saite}

terna

terna gä the heel nackne/ Men på sombliga tåcka the
 sig nå tot listet. När the hade något att uthräna
 hooz op/ hylte the sin Kropp med itt Klade in till
 Fötterna/ och hängda somtiids itt Säng-lakan om
 sig som een Kappa. Männerna hafwa och Under-
 kläder/ och låta framman till och baat hänga itt sty-
 cke neder/ då inbilla the sig/ att the äro herrligen och
 träl uthsofferade. The gå alles umman Rijsa och
 Fattiga/ Unga och Gambla barfottade. I Maat
 och Drick äro the mycket öfverflödige/ så att the in-
 thet weeta bruka något återhåll.

Om Mohrernas Drick.

Theras Dricka är aff Palm-träd / som hafwa
 långa Blad / och uthsprida sig mycket; The
 samma trära ther i soor Myckenheet: Och weeta
 Morianerne grant när the skulle hugga then neder/
 och huru the måste stå i Solen. The grafwa Roo-
 ten (hvilcken icke soor Plak intagar/ doch list wal
 fradigt står/) aff/ taga Träat uth/ låtat så några
 Orkar liggat i Solen/ sedan hugga the i samma Träa
 när wid Rooten itt 4kantigt Hohl intill Riärnan/
 bohra sedan itt Hohl/ och sticka itt Röhr ther uth/
 sättandes een Kanna ther under/ uthi hwilcken Wis-
 net smånningen droper/ hwilcket är heelt hwijt/ sma-
 ker södt såsom Must / Och när man sätter thet i
 Solen/

Solen / kokas thet lifka som thet stode wid Eld / och 35.
blifwer ther igenom mycket krafftigt.

Ther wära och andra Träa / som hafwa in-
thet meera än een Mans Högd / hwilcka the kalla
Crisia / the blifwa in thet neder huggen / uthan när
man will tappa Wiinet aff them / bohrar man ut ^{Här tapp}
Hohl ther uthi / då uthdryper Wiinet sacht / Men ^{par man}
then är icke så stark som then förriga ; Thet sma- ^{Wiines}
ker så södt som Socker. ^{ut haff}
^{Träa}

Om theras Brödh.

Theras Brödh är två slagz : Ett thet stoora Mil-
le / wäxer på stoore Röhr på trenne Rum med
Blad / så som Wijndruswer / när Bladen affalla / ära
the fulle med små Korn / seandes uth som Hampesröd /
men något längre och större. Thenna Eäden haf-
wa the alltiid haft / för än Portugisierne äre dte
komne. 33. Månaders tid grönskas och blom-
stras hon / och när hon är mogen / då ståra the heñe aff
cillika med Röhren / uppå hwilken then wäxer / hwil-
cka the bruka till Keeswärcke omkring theras Går-
der. Bladen torcka the i Solen / och göra set an
(effter theras Maner) Mattor ther uthaff / Men
aff Kornet / som the affpläcka och hem-bära / s i m the
fallar Mille / gifwa the sina Hustrur två Händer tul-
la / hwilcka lägga thet på een Steen / som bred och
E ij sojd

wild är/ och effter thet är icke hårt/ och hafwer ingen
Skala/ kunna the thet med een trinn Steen snart
fönder gno/ (ty the bruka inge andre Swarner/) och
så ba ka the små Bröd ther aff/ som the kalla Candin
hvilket blifwer så hwit som någonzin Bröd kan
wara.

Här wår
rar 7. eller
8. Ar på
ett Halm/
hvilket i
sig förfä
rar några
hundrade
Korn.

Thet lille Mille elliest Mays kallad/ wårar på
Röhr/ råte sådanne som wårar här hoos of i Dis
ker och Småsidet/ och oansedt the ära tunna/ så
wåra doch 7. eller 8. Ar på ett Strå/ så att offta på
een Klase några hundrade Korn blifwa/ aff åthstilliga
Färgor och Stoorleef/ men the Större äre the bäste
När thet blifwer affskurit och i Solen torckat/ binda
the thet i små Kierfwar tillsammans/ och låta sina
Tråler Mans och Swinnes:persohnen/ som hafwa
långa Kläppar i Händerna/ så länge fröttat och
stampat/ till theß Kornet/ (lika som thet hoos of
trystas/) uthfaller. Med Halmen betäcka the Huu
sen/ sedan taga the två floora Tråsaat/ och dryfta
thet så länge/ till theß thet blifwer reent/ och så sönder
malas och bakas thet/ lika som thet förriga. The
Europeiske Skeppare taga det offta med sig till Spils
på Siön/ och håller sig godt 13. eller 4. Månaders
tid Men effter råtta bruket/ så blifwer det mäst
parten kokat/ såsom Öhl/ aff them kallat Akay
hvilket wil och gärna drucko. Ty Palm-wisnet är
icke.

icke så mycket tiänligt för Siuka och Krancka/ såsom detta; När man 2. eller 3. ägg slår ther ibland. Här är ärar och mycken annan Frucht/ och een bland andra som the kalla Iniamus, kan nästan lifnas wid hwiita Roswer/ uthan på Halmen grä/ och innantill hwiit/ then besmycka the med röd Färga/ ther aff blifwer then i 3. månader behållen och friskt/ sedan sönderprässa the det/ blanda Palm-olio ther ibland/ och kokan/ så blifwer det så hwiit och seeg som een Deeg/ och det kalla Mohrerna Fuffo, thet äta the wid Maaten i stället för Bröd: Och här med försörja sig offte the Christne Skippare/ när the äro räddde för Brödmangel på Stön.

Mohrerna äta och mycket Ananas, som the thet kalla/hwileket är lifa them som wi kalla Artischock! The kokat och beblandat med Palm-olio/ och brukat så på Maaten i stället för Smör. Detta är aff the bästa slagz Frucht ther i Landet/ är warmt aff Naturen/ och när det blifwer skuret i små Skiffwor/ och man gluter Spanstet Wijn ther uppå/ är det een frälselig Maat; Men alt för mycket förorsaker Siuka dom.

Batates, är een Frucht något röd/ nästan som Iniamus, smaker som Castaneen/ är ther sammastådes mycket gemeen/ och blifwer med Rött och Höns kokat. The hafwa ther ett Ordspråk: Batates med
 En Höns

Hönse-kott kokat/ är een sön Rätt. The kokas på mångahanda sätt; Och när man siecker them thet Afka/ smaka the som Castanier.

Zwad
Tuckanna
bruka fse
papper.

The Indianiske Zistkon/ (som the Banuna kalla) wåra råt uthur Trää/ efter the Inga Greenar hafwa/ uthan Sampn-långa Bladh/ som äro 3. Handsbrede; Och som lag höder/ så bruka Turckerna the samina för Papper. Thet synes wara Trää/ och är doch in thet Trää/ uthan är råt som een Barck/ aff sammanwicklade Blad således i hoopa wuret till een Manshögd/ ther emellan kommer een gohl Blomma fram/ i Stoorleek som itt Strutz ägg/ uthi hwilcken wårar een Stialke/ och ther på sedan Zistkona i een Klase såsom Wilndruswer. När som thenna Frucht är fullwuren är hon itt Epan-lång/ och blifwer icke Fruchtan uthan hecla Träat affseuret/ och uthaff Rooten wårar sedan i een kort Tid itt annat Trää opp igen. När man then gohla Himnan uthan till bort serapar/ så hafwer Fruchtan innan till råt een Rött-färga.

Somliga
meena at
det skal
wara det
fö-budne
Träet i
paradis
let.

Somliga äre uthi the Tanckar/ (effter Frucht ten är öfwermåttan wå' smakande/) att thet skulle wara thet Trää/ som GDD wåra försia Föräldrar förbudt hafwer. När man then med een Kniff sönderstää/ seer man itt Korß ther uthi/ hwilcket så wäl aff Portugisser som aff Spanier för een Synd hålles/

hållas / hafwa thesere äth Mohrerna besallt / att 39.
the theenna Frucht icke stola stära i sönder / segan-
des : Att samma Korpß hafwer för Christu Lidan- Det kan
wäl wärd
land,
de varit een Betydelse / att Messias skulle blifwa
Korpsastat. Thertöre man henne inthet sönderstära
må / uthan ellies äta.

Ther ä ärar och ett slagß Frucht / så floor som
een Kurbis / heelt grön / Aberan ba inschu berämbdh /
Men wi Christine kalla them Watern Limoner / efter
hon waxer ingastades uthan hoosß södt Watern / Hon
är hwitt-gohl innan-till / hafwer många swarta
Kärnor / och är een mycket hälsofar Frucht. Ther
warar och mycket Socker på långa Röhr / när the i en
Fingers längd hafwa / så få the Knulor / och trawa
sed in fort till theß the till een Mans hudad hinna ;
Sedan moanas thet långtsampt / och blifwer aff
Christine och Mohrer med Lust ätit. När Moh- Mohrer
nenna så
äta i Röhr
faller med
Röhr sin
Tors.
rarna willa fiska / så taga the sådanna Röhr 4. eller
5. med sig / att när Soolen skilnar heet / kunna the
släckta Torsien ther med / the äro mycket mustiga : Ja
många behtelpa sig Daaen igenom ther med / uthan
annor Epiß eller Dryck ; Och efter här i Guinea
ära inga Sockerqwarar / så äthniutar man thet så
som nu är sagdt.

Pommerantzker söta och suura / som the Mohrer Thenna
Frucht
wärd hätt
twägång
om året.
Aberamba granda talla / och Limonier Abaramba gac
lara

karaba benåmbbe/ våra här 2. gång om åbret i stoor
Myckenheet. The Göta ära för sin a Menniskior
een stoor Wederqweckelse. Man finnar här och Si-
troner så stoora som två Näfwar och större med/ men
när man skärer up them/ så är det hwijsa thet måsta/
hwijska allenast för Lust åtas.

Boomull wårar och här i stoor Quantiteet/ som
Zår wårer Boomull, kallas Cathun; Tråån hwar på hon wårer/ åra liska
sålom Rosentråå / och uthspridar sig Ullen med
Knoppen. Så wårar här och små röda Bår/ hwil-
eka the kalla Achy. Ett annat slag/ som är något
långre / kalla the Biment; och föra them till Bras-
lien/ ther insyltas the i Socker/ och blifwa i sina Tun-
nor solde; The tånar them som åra swullna / och
hafwa Watn/soot/ hwilcka Stukdomar the södris-
wa med Förundrande.

Man finner ock mycken förgifftig Frucht här i
Landet / ther Mohrarna besmyka sina Wapn med /
på thet Sären/ som the göra ther med/ icke måtte lå-
ttas. Det wårar här een slag; Bår/ till sin Sto-
leek som een Hissel-nött / och när man dragar then
hwijsa Hinnen ther aff/ kan man wäl niuta them: The
blifwa o h bortförde för een Låkadom: Såsom och
Binafle / jempte mycken annan förgifftig Frucht /
som till Medicin tiåntlig år/ blifwer här bort-förde.
The wårar och mycken Riss- gryn/ Ingfer och Ma-
niget.

nigette/ som icke oss kunnigt äre. Af thesse förbemål- 41.
te Fruchten hafwer jag här måsta-deelen hafte mit
Oppehålle.

Om Mohrarnas Konunga-Wahl.

När Mohrernas Konung döör/ så blifwer aff ge-
meen Mann/ effter the mästres Vot: een annan
uthwald/ (hvilket hastigt seer/) som betommer then
Aflednes Godz/ ther aff han sedan gifwer sina Un-
dersåtare något tillbasta: Och om han inthet gör
effter thesas Nöje/ söka the Orsaak att sätta ho-
nom aff igen/ och een annan i stället förordna. The
oplåta många fria Måltider för sina Undersåtare.
Hans Klädebräckt är icke annorledes giord/ än hans
Undersåtares/ allenast att hans är offbåt: ra Tygh/
och med flere Goraller och Bthstofferning bepryd.
Then Förnämste näst Konungen är som the Hemligste
Råd och Hoff råstare/ hvilcken äth Konungen in-
tager och uthgifwer alla G:aker. The hafwa och
een åhrlig Inkomps: och Underhåld/ sig/ sina Hu-
sfrur och Barn/ till att försörja med/ och the samra
med ringa Nöda och roligt Leswerne. Men så snart
som thesas Barn kommo till nå en Ålder/ måste the
sielfa se till/ huru the kunna förn ärfwa sig någt/
ty the thöras för Almogens skull/ inthet afswa them
det mindste. Adelen som är ther i stor Myckenheet/
S och hase

hafsver liftet Gudz eller Rikedom/tillfädier det icke
 heller/ att Konungen gifwer något äth sinä Barn.
 Een Adelsman skaffar sin Adelen ingen bättnad/uthan
 att hans Barn kunna inthet tagas bort/ och säljas
 för Trälar: Thersföre tänckar hwar och een i sin
 Ungdom ther uppå/att han kan lägga så mycket ihoo-
 pa/ att han med Tiden må blifwa een Adelsman;
 Och när han hafwer itt Skälpund Guld/så anmäl-
 der han sig hoos sin Capitain/ att hafwer satt sig
 före att blifwa een Capashier: det är Adels. Då Ca-
 pitainen thet strax them androm Capashier låter så
 sweeta/att then eller then (ehuru han så heetar) skal
 gidras på then eller then Dagen till een Adelsman.
 Då kommo the med Trummor/ Piipor/Horn/ Klocker
 och Blåtror/ther med the ringa när the äro tillsam-
 mans. Capitainen träder så fram på Plaken i sin
 Ryfning/ h i fix er mycket Guld hoos sig med Sköld-
 dar och Raste-piilar/ och äro på theas Krop med al-
 le handa Färgor beskruckna: See förthen skull Dief-
 lomen icke oliska.

Suru the
 gidra een
 till Adels.

Een war
 der pry-
 ding.

Thensamma som nuskal göras till Adelsman/
 kommer/ (beledsagader aff många Capassierne/)
 fram: Och efter honom går een Dräng med een
 Stool/ på hwilcken han skal sitta/ om han will hålla
 Samtaal med någon/ eller låta see sig. När nu
 hans Wänner och bekante tråda till honom/ till att
 önda

45.
 öndstän Lycka till sitt nya Stånd/ taga the een Näs-
 wa Halm aff Taaten/ lägga thet honom under Fötter-
 na/ att/ om han stode up/ han icke skulle tråda på blot-
 ta Jorden/ och hålla the sådanna Ceremonier för een
 stor åhva. Sedan Wyrdnat bewissa ock Dwinfol-
 ken sina nya Frwer. När the nu äro alla tillsam-
 mans/ ställa the sig i Ordning/ och blifwer een Dra-
 fördt främst (hvilcken then nya Capassier gifwer till
 bästa) effter/ hvilcken följter heela Processionen/ med
 Kopande/ Dankande och Springande: När the
 nu komma till det förriga Rum igen/ blifwer Dran-
 fast bunden mitt på Plazen/ och om then nya Capas-
 sier ha fwer een Son/ blifwer then samma till een stor
 åhras bewisning/ på Dren sätter: Så ropar the
 ras Offteerare them till/ huru the wille bruka sitt Ge-
 währ emoot Gienden? Hvilket the honom på thet
 bästa sättet låta see/ och mycket ther med pråla: I
 medlar till blifwer mycket Palm:win (som ock gifwes
 till bästa) uthdrucket. När det är Affson blifwer han
 hemma: och på andre Dagen åter på thet förriga
 Rum burit/ ty så begynnes then Kortwislighet på
 nytt/ och sådant continuerar 3. Dagar. På det sid-
 sta blifwa Fötterna på Dren bundne wid Buuken/
 och Näsbohrarna tillstoppade/ så att han ingen An-
 da kan få: Så lägga the honom på Arlorna/ och ba-
 ra honom än een gång omkring/ sedan hugga the ho-
 nom i

Then stas
 ders Ora
 måte uth/
 så mycket

nom i små syncken/ och uthdeela them ibland sig; Men
 then nye Capissier eller hans Hustru och Barn tö-
 ras intet äta ther aff/ på det the icke måtte samma-
 dhret dö. Sidi sände the Hustrudet aff Ören
 heemt i then nya Capassiers Huus/ hwilket han med
 allahanda Färgor eller Fetisfis bepryder/ till itt Teckn
 aff hans Adel. Och ther med så hafwer han Frijs-
 heet att köpa sig Trålar: Han blifwer ock i allmen-
 na Församlingar kallader med till Råd. Så blif-
 wer han högfärdig/ (och mången fattig/ effter han
 hafwer alt sin Förmögenheet wändt ther på.) Och
 är det hans stadigt Taal/ att han är blefwen een
 Capassier.

När the nu äre Adelsmän wordne/ så bära the
 Halm-Hattar/ sådanna/ som man brukar hoos of i
 Badstugor/ binda Guld-Pålitter i Hååret/ hwilcke
 the giöra siälfwe/ och hafwa the een Staaß i Han-
 den/ med Elephants-skin öfwerdragen/ och hålla sig
 i många Saker annorledes än the andra. Sedan
 twaga Mann och Swinna sig flitigt om Morgonen/
 ffåra een Limontij sönder/ och besmyka heela Kro-
 pen ther med: Sedan taga the Hiorta eller Råd-
 diurs Tser/ och smörja sig sammaledes ther med/ på
 det att then stöora Solennes Heeta icke må förorsä-
 ka/ (som hoos of Rölden om Winteren) att theras
 Huud må spricka sönder.

Om.

Om Mohrernas Liff-egna eller Trålor. 45.

Mohrerna willa sig åthskillja från theras Trålar/ och att man inthet skall kalla them Mohrer/ nthan Negro eller Fretto/ hwileket så mycket betyder/ som swart Golt. En Mohre/ såna the/ benärckar så mycket som een Trål eller Satysf/ och een sådan som inthet hafwer rätt Gofs And.. The blifwa giordt till Trålor/ som inthet hafwa till att lefwa aff/ eller the som hafwa giordt något ondt / och inthet kunne utslägga Böter: Eller när Förältrarna icke förstå nära sina Barn/ så sälja the them för Trålar! Din nu een hafwer många Trålar/ och ther ibland een Olydig/ kommer han med honom på wårt Gafsell / lifka som han wille köpa något/ och Trålen skulle hära det heem: Då kommer strax ti årt Golt fram/ förnimmandes att han will sälja samma Karlen / och gifwa thet ti år General till kanna/ behagar han honom/ så köpas han/ och ära nååra beställte ther till/ som måste föra honom strax till Emeden/ som begge Beenen uthi Jern inslutar/ sedan blifwer han fång: Slig förwarad/ och med Bröd och Watn spissat/ intill itt Skeep går till Brasilien/ då måste han med fort/ och blifwer ther åther såld/ antingen åth een Portu- gisse/ eller een Secker: Herra ther i Landet.

Det är en
underlig
Böpmans
skap.

På Sockerqwarnar är öfwer måttan floort År.

S. III.

beete/

The delf-
wa ther
Böpen
skap med
Meniskia/
lika som
wil med
Böfkap.

beete/ therföre behöfwa the mycket Guld/ blifwa för-
thenstul ditt sälde alle the Trålar man kan få; Och
drifwes ther med een sådan Handel som hoos of med
Böfkap: Och skeer det många-gånge/ att Fadren
anträffar ther sin Son/eller then eena Brodren then
andre/ ta esomofftast 3. 4. och flere Syfkon finnas
ther i hoop a.

Det är och skeedt/ att sombliga som hafwa för-
märckt/ att the skulle sallias i annor Land/ hafwa
sig hållet från Maat och Driick/ och således blefwit
döde. Sombliga tilbodo sig att stäffa 3. eller 4 i sitt
ställe/ allenast the måtte blifwa i sitt Fädernes Land/
men det skeer icke/ ty här är intet Anseande till Per-
sonen/ det wari Konungz- Borgare. eller Bonde-
barn/ äro the Trålar i Brasilien/ samaste the blifwa
ther i theras Lifstild.

Fädernes
Land är
fält.

Om Mohrernas Handlingar och Handtering.

I Heras Handel och Wandel består måstedeelen
i Gistande/ ther uthi hafwa the stoor Weeten-
skap/ ty t her uthinnan blifwa the öfwade ifrån Eng-
domen up/therföre ära the och hwar Dag på Sön/
undantagandes om Tys-dagen/ som är theras Sab-
bath eller Sönd 19. Ther till hafwa the och wiss
typer om året/ och till hwar slagz Gist/ får dees
Instru

Instrumenter. The fiska måst om Nattetiden/ 47.
hastwa på tre serdeels maneer gjorde brennande Jact-
lar i Vandan/ att the kunna see: Andra låla Eld
mit i Våden/ och oftwan på hwar sida i Våden å- ^{Det skulle}
ro små Hohl/ ther igenom strömer Elden i Elden/ och ^{hoos off}
then efterfölga Jiskarna/ och så blifwa the med hwar ^{och följ}
se Instrumenter stuckne och updragne in i Våden. ^{tas}
Till några slagz Jisk brukar the Korgar/ att fånga
them ther med; Men sådant skeer allenast när the
icke äro långt ifrån Landet. Och fånga the mycket
Jisk med Ecker-röhr och Keep. The Jiskar som
the fånga med Nät/ äro icke oliska våra Gedder.
Det fånga the then Jisk Hayen benembd/ som under-
stundom äro så stora som een Karl/ hastwa stora
trinne Mular/ och 5. Radher Fänder efter hwar an- ^{Then Fi-}
dra; Ther till med äro the så starka/ att the esom- ^{sten Hayen}
oftast (them som bada sig i Elden) bita in Been/ och ^{hastwa 5.}
sometidz heela Våret bort; Ja heela Menniskan ^{ader Tår}
kunna the förhåra/ om man kommer them icke snart ^{der}
till Hjalp. Mohrerna äta then samma Jisken/ men
wiß Ghifine icke; Ty thet förorsaker Hufvud-pa-
Det fånga the tre slagz Jisk i Decembriis Manad
Korkowares benembd/ hvilcka äro så breda som the
äro långa/ hastwa een Stiert fast lik wid een halff
Måne/ små Stäl och Been; När the blifwa upskurne
äro the hvißta/ men så the äro kokade/ röda som
Etdör/

Stöör / och smaker rätt wäl / män serdeles Hufwudet / af hwilket två Hungriga Persohnen kunna wäl äta sig mätt : The fånga honom med Socker-röhr. Ther är ock ett slagz Fisk som kallas Stump-nödt / smicker tre flig wäl / i serdeles när han är fiseckt : Thesse håller lag för the bästa i hela Landet. Een annan slagz Fisk är ther / som är lijt våra Karper / men man måste koka honom sirax / elliest tiänar han ick till Maats. The fånga ock Upoi / som äro hwijt / och hafwar röda Ställ. Ett annat slag / som the kalla Diabel / men them ätar ingen. Wärdare fånga the een Fisk Büth benembd / then koka the med Wille-möl / och bruka Palm-olja i stället för Smör ther på : När the secka them i Green-pannan / så blifwa the så gulde / som the wero besruckne med Saffran : Wi Christne ätho them gärna.

Om fånga the esomofftast några Fisk ar / hwilka ha wa någon Liknelse med Diuren på Marken : the Stö-häster / then är framman till som een Häst / som Stö-häster / then är framman till som een Häst / men Back-deelen som een Fisk. Item Haf-swin / men the hafwa inga Framfötter / som Stö-hästar / utan med bara Hufwudet äro the lika Sertin / Kropen är som een Fisk / Stiertten bred och i tu klyffde / som uppå een Wärfisk / är 5. eller 6. Skoor lång / och fräskar hårdt. Och när the argilla mycket / så betyder det store Storm och Blåsaäder.

Item

Item/ ther äro ock Fiske som flygar/ och een tåm **49.**
 Hglång fund i ett Flygande; Äro heel rödh/ ha swer ^{Äro röd}
 ett breed Hufvud/ och tynna Wingar/ som Nattebla ^{flygande}
 star. Och fingo the eengång een Sward-fisk; och eff- ^{Fiske.}
 ter theras Bått war förliten/ rodde the till ett floore
 Skipp/ och bodu them/ att the wille komma them till
 Hielp/ hwilket the ock gjorde; Ed the hade så at ho-
 nom/ och hugget Hufvudet aff honom med een Xia/
 och skurit up Buuken/ då funnos ther 16. lefwande Fi-
 skar i honom: Fiske partherade the ibland sig;
 Swardet/ hwar aff Fiske ha swer sitt Rampn/ war
 een Manns-långd/ och een Hande breedt/ och ha swer
 Taggar på bägga Slidor som Swilna-tänder. Det-
 ta Swardet ståar honom fram för Hufvudet; När
 nu Walfisken förmärcker hans Närwarelse/ gifwer ^{Swärds}
 han sig högt up i Watten/ willandes fånga honom/ ^{fiske up}
 men thenna/ han gifwer sig ther emoot diupare ned ^{stärar}
 Siön/ att hant komma under Walfiskens Buuk/ ^{Walfiskens}
 och så ha swer han wunnit/ ty han med hans Sward ^{Buuk.}
 upstara thes Buuk/ hwar aff Walfisken mycket blö-
 der/ och måste så ther aff dö; Hwilket jag esomoff-
 tati sielf ha swer seedt. Aff sliske förberörde Fiske-
 rier föda sig the måste Morianer.

Men the Morianer som wore något förmögne/
 och kommo tillos med Guld/ (tytngen Nynt ha swa
 the/) så wille the gärne ha swa Elisfiske och annat

50.

Köfft / som i siior Myckenheet föras dijt / till att
 Kläde sig med. The köpa och så gärna Måssing, Zeen-
 Kopp ir och Zern, siiora och små Väcken; Och a f
 sam i Materla Bägare / som the bruka till allehanda
 i theras Huus håll / och thet samma så lja the sedan
 igen upp i Landet. The köpa och mycket Zern / att
 göra sig Wapn eller Gewähr aff. Item the köpa
 och gärna rödt, grönt, blåt, och guhlt Kläde / som the
 binde om sin Krop. Det siädr the mycket effter Be-
 nediste Glas, Corallar / som the bepryda sig med / bår
 de på Armar, och Beenen. The koka och dricka alt
 uthur Koppar, Potier och Kanner. Och hwad the
 köpar / (när the hafwa uthwålat sig / hwad slag
 Wahrer the wilja hafwa /) så spörja the / huru må-
 ga i stycke / eller Skålpund / eller Allnar aff sådanne
 Wahrer / man wille gifwa them för ut Pent Guld /
 (år ier halff Tierde-deel a i ut Skålpund /) sedan så see
 the på Wahrerna. Och effter the i Beannnelsen å-
 ro aff Portugiserna mycket bedragne / så hafwa the
 nu fådt een temme'ig Wetenkap / att känna Wah-
 rorna effter theras rätta Wårde. The kunnahwar-
 ten i af i eller skrifuwa / och betala med Guld / alt eff-
 ter Wihten / och borthandlar många gånger 30. eller
 40. Skålpund på een gång.

Item
 Skada
 b'fiver
 man floo

Det 5te
 na och
 b'fve
 Guld

Thet skönaste och bäste Guld hafwa the ifrån
 Azkanien, hwilcket Landstap mehr än 12. Mil ligger
 ifrån

ifrån wårt Castell/ Ther the thesas Guld griffstar in-
gen Christen Mennistia uppenbara: En effter the
hafwa seedt / att Portugiserna först/ och sedan Hol-
låndaren hafwa giordt sig så mycket Omaat / och
sååt ther effter med så stor Fähra; Ja effter the såå
så mycken Wahra/ (effter thesas Meening/) för itt
så litet synke Guld/ så äro the blesne nu så farga ther
med/ som någon Mennistia kan wara/ hwilcket i för-
dom-tijd (som the sielf bekänner) icke så hafwer wa-
rit.

När the nu hafwa köpt hwad the wille/ så bära
the thesas Saaker på itt Rum/ ther som thesas
Trålar wänta på them/ somtildz 12. eller 300. starcke/
så så the hwarjom och enom sin deel/ som han skal bä-
ra/ det lägger the på Hufwuden/ och gåå så med
hwar andra fort. Wägen till Ackanien är mycket
smaal/ så att icke 2. Männ jempte hwar andra till
bredd gåå kunna. Och så samma Trålar ingen ting
för thesas Arbete/ än itt Bröd/ ungelehr för 2. Öhre
Silsvermynte: Wid sådant hårdt Arbete och ringa
Kost äro the doch liksom lustige och glade/ siunga och
springa ther hoofs / att man icke kan uthan serdecles
Brundrande see ther uppå. När the nu komma heem
ther med/ så förhandla the det igen till andra Mieh-
rer/ som boo högd i Landet.

Många (som the sielf säya/) handla ther med

G ii

them/

Det är itt
stor Rys
sedom so
kan i sitt
betygner
lige Tals
sänd was
ta luntig
och glad;
Men hoß
ingwa

52.

The drif
wer han
del med
hwar an
nan och
seer sig
doch al
drig.

ihem/som the doch alldrig fad see/förth the inbilla sig/
om the singo see hwar andra/ så måste een part aff
them Död. Therföre kunde jag en erfahra/ om sama
ma Mohrerna swarte eller gohle äre: Ty the legge
theras Wahrer mitt på Marken eller Salter/och een
Wicht ther hoos/på så mycket Guld som the wille haf
wa therföre/ther med gå the sin toos: Så nu then
andra kommer och beser Wahrorna/lägger han så
mycket Guld ther qwar/som han wille gifwe ther för
re/och ther med går han till baka igen: Och then an
dre kommer dether till sina Wahrer igen/och ser huru
mycket Guld ther lempete ligger/ kan han sälja them
för sådant Pruis/så tager han Gullet/och låter Wah
rorna liggia: Men kan han icke göra det/ så tager
han sin Slackerij bort/och lemnar Gullet qwar/in
till een annan gång: Och then andra kommer och
hamtar sitt Guld igen.

Fem Mil ifrån wårt Castell ligger det Fort Na
sau eller Miure, hwilket hafwer varit tillförene ic
berömeligt Castell/ och thet första som uppsatt sig e
moot Portugiserna/och bewistte Holländerne mycket
godt. På andra Stidan wårt Castell de Mina ligger
een Fort San nay benembd/ befäst med een stark
Stark omring/ushi hwilcken sig stadig befinnar 14
eller 16. Versohner/ som drifwa Köpmanskap. Men
Gullet/som the handlar till sig/ måste the hwar Ma
nad up

nad uppå Castellet de Mina till Generalen inlefwere. 55.
 ra. I minom Tjid wille Mohrarna intaga Canan/
 och slåthial alla Chrifina/ och Godzet giöra till Fri- Mohrens
na wille
inaga Sa
may. n. en
da betom
mer them
illa.
 bytt/ men the bleff sa halsad med Stycken och Mus-
 queter/ att the måste begära Fred. Sedan wille the
 aldrig gå mehr på Kriwt och Lodh/ kallandes det itt
 Diefwuls wärc/ effter the see ingen Ting/ och list-
 wäl måste Karlen döo/ när han blifwer träffat.

Huru Mohrerna föhra Krig.

The föhra offra Krig med hwar andra/ uthan-
 S eller för ringa Orsaka skull/ effter ther äro så
 många Konungar/ som äro i sig sielfwe niugge och
 stälte. När the begynna Krig/ så befalla the theras
 de-ätare på then eller then tjd oppå itt n isf Rum
 att præsentera sig. Så äro ther några iband them/ The sees
u b som
D. swol
lar.
 som äro lik ar Diefwular än Menniskior. När nu
 Selekter är kommit till sammans/ och hädge Par-
 thier i Sältet/ så göra the einoot hwarandra sitt bäs-
 st. / så hwad sätt the män kunna. The som inga Kas-
 se Pylar bruka/ sätta med förgiftade Pylar. The
 slå och på Trummor/ och blåsa i Horn/ som är hoofs
 them i Krig brukeligit. Kriget står wäl icke län-
 ge emellan them/ men dock giöra the hwar andra stor
 Skada med Brännande och Plundrande. Och när
 the göra Fred/ gifwa the hwarandra theras För-
 nambsie

54. nåmbste till Gifflar. Theras Gewähr är som een
 Vårsware-kniß/ framföre två Händer breed / och
 een god Alln lång / them sätta the inom een Läder-
 reem/som the ha swa spånt om sin Krop/ och gå ar e-
 mellan Beenen up igen/ med een listen Vårffes-klut/
 som theas Hemligheet betäcker; Ty the bruka in-
 ga Kläder på sig i Krijget/ på thet the icke måtte wa-
 ra them till förhinder/ och thessa Vårsware-knißwar
 bruka the i siället för Swärdet/ och i Wänstra Han-
 den bruka the een lång Stöld/ att försätta Strecken
 ther med: Somtids bruka the ock i then högra Han-
 den theas Affagay/ som är een Staaff till een Sampn
 lång och een Tume tloek / trin/ och med een Jern-spiz/
 som een Pique / men ha ar många Tagger/ thessa
 kunde the wäl fast 20. Strecke i sin sig/ och om the
 bestrykar det med Förgift/ (som the i gemeen gindra/)
 så står Skaden ther/ efter icke wäl till att cureras/
 och måste många dö the aff/ oansedt Sären äro icke
 så siwere.

Det är wäl
 betäckt.

The fört
 giffla the
 as Ge-
 währ.

Är skulle
 hoos oss
 wäl ald ig
 een med
 willie sin
 ta horn
 på sig/ om
 somblige
 Zornur
 icke gjorde
 thet.

Combliga omalfwa sig med Fiädrar/ Dre och
 Elep'ante-rumpar/ så atta ides alle handa slagz Horn
 på sig; The måla och bestrycka sig med alle handa
 Färgor/ på det the sw måtte se hufvett och arnne
 ut/ och råfusa the med itt sådant Strij och Koop på
 hwar andra / att een (som sådant aldria hufwer
 hördet/) må försäctas ther wid; Och then som be-
 håller

håller Victorien / han gifwer ingen aff sine Stunder 55,
 Quarteer / uthan the maste alla död / och till öfuer
 flod hugga Mustundet ifran them ; En in hure Lust
 wuden een hafwer sat / in större åbra hafu et kan in
 lagdt / och bliwa thesamme (när han dödr /) uppå
 theß Graaff omring siade ; Och det är hans
 EPITAPHILM.

Itt förste
 delig
 puaphy
 um

Om Mohrernas Tillsammankomster eller Samqwenimen.

De som äre eenige / och willa göra sig glade med
 Thwar andra / the sätta sig runde om uthe i
 Marken uppå Stolar / som är een Hand breede och
 höge ; Mitt emellan sig sätta the fioora Kiärill aff
 12. Kannor med Palm-wijn uti / och bruka itt litte
 Kiärill ther hoos / med hwilket the uth-ständia så
 mycket / som hwar och een skal på eengång dricka /
 hwilcke Kiärill the kalla Kolbas / och går gemeenligen
 så mycket i hwar art som itt halft Stoop ; Och när the
 dricka / så låta the rinna något uti om Munnen neder
 på Jorden / eller blifwa qwart i Kolbas / thet the giu-
 ta sedan på Jorden / med een sådan Behändigheet /
 att thet gifwer itt Snall ifrån sig / hwilket the kalla
 Haberctody. och säga : Jorden gifwer Wijnet /
 thefore skall man gifwe henne något ther aff igen.
 I det sombliga dricka / hafwa andra Tobackspiper

Det samma
 är hos oss
 i Mun- och i brunt.

56.

Sidamma
skulle hie
och wäl ta
gas emor
aff som
dinga.

i Minnen/hwilleka the kalla Raschot/ ther aff somli-
ga åra så floora/ att een halff Nafwe Toback går
ther utpi/ och åroeen Alln långa. Och i det the så
sittia och dricka Wijn och Toback/ så förtälta the
med hwar-andra allahanda Nytt/hwad the weeta till
att framställa.

Om theras Sabbats Celebrerande.

Theras Hwile-dagar hälle the icke med os på
Söndagen/ uthan hafwa then på Tisfödag-
en/hwilcken Dag the kalla Dio Fetissos och then-lamma
celebrera the med allehanda Jä sånga: Så gjöra
the inthet Arbeete/ ey heller handla eller wandla nå-
got/ uthan när Afftonen kommer/ så för åbra Under-
sätarne theras Konung något Palme-wijn/ hwilcket
han sirar igen sina Capassieren eller Adelen/som han
haar hoos sig/ gifwer till bästa: Ther-med sätta the
signäder/ och dricka så lånae som Wisnet rahrar.

Men ther-efter så wil gjorde Löße åth theras
Gudzienst och Sammafwemme/ och medh them
(undantagandes Natt-wahrer/ingen ring köpsla-
gade/ hwilade the med os uppå vår Söndag och
andre Fåster/som wi celebrerade. Många gånger
hafwe wi hört om Natterne mycket Ro och Strij
aff några hundrade: Och när wi frågade andre Da-
gen/hwad det skulle betyda/ swarade the/ sig hafwa
lupit

Supet efter theras Fetisso. Men the wille inthet så 57.
ga/i hwad Skapnadt the hade seedt honom.

Han seet
wållilla
uth.

Om Mohrernas Troo.

He troo och bekänna att ther är een Gud till/som
gör them inthet Ondt/ ty han är from. Men
theras Fetisso måste the ock behålla till een Wån/ ige-
nom theras Ofrande/ på thet han icke låter them
wederfaras något Ondt/ förty han blifwer snart
wreder. Ther sempte troo then een på itt wål-wä-
ren Tråå; Then andra på itt Watten eller Sidå.
Somma på Steen- eller Tråå-stycken. Och när the
äta eller dricka/så lägga eller gluta the något på Jor-
den/ theras Fetisso till itt Offer/ på thet han skall be-
währa them / och uppehålla them wid Hälsa och
Sundheet. Några troo ock på Fisk/ och hålla them för
Sid-Gudar/ men i serdeeles Crocodillen/ om hwil-
cken the hafwa oß tillhållit/ att wij icke skulle göra
honom något ondt.

Crocodill-
len hålla
the för ren
Gudh.

Thenne och andre mehr theras Wantroo straffa-
de wi med Orden/ och sade: I troor på Diefwulen/
som lärar löna eder eengång; Bedlandes them/ The
skulle troo på then gode Guden; Men the blefwo doch
wid theras Meening: Och fast några så sarte Liff
till wårt Taal och Meening/ så woro the doch rådde
för the andre Mohrer/ sänandes: Theras Fetisso
skulle

58. skulle wist sträffa them/ om the trodde ofz mehr än honom.

The Frankoser/ Engelske/ Portugiser och Spanier hafwa tillförna många Andelige Persohnen disse sändt/ till att omvända them/ och om skönt sombliga äro komne i theras Messor/ och hafwa tagit Pater noster i Handen/ så äro the lifwål antä blefne wid theras Hedniska Troo; Ty thet är ingen Grund till att lågga i them.

Mohrarna wille icke äga emoor Christliga Lebran.

The hafwa ett underligt Språk.

Mijn Generallät i then Tisdag thet war/ anrätta een Skola/ i then Meening/ att han wille ifrån Ungdomen upwänia them till att läsa/ bedja/ och beflitta sig att lefwa tuchteligt och Gudelig; Men effter theras Språk är mycket underligt/ och Hollandste Tungomål faller them alt för swårt att uthföra/ bekom det ingen Fortgång.

Godz bewara oss för sådanne Lärare.

The hafwa två eller tree ibland sig/ som the hålla för Prästemen eller Doctorer/ till the samma komma the/ när them fattas något. Äro the siuke/ så förordna the them några Örtor/ och beswära thes Fetissos/ som tå informera them/ huru Patienterne skola bruka them. Men alldrig dierfs een fremmade komma in i det Huuset/ thet the sina Afgudar tillfråga om god Råd.

Tå det hände sig een gång/ att the icke een lång Tisd fingo så Tise som the gjorde tillförna/ tillsporde the

de the theras Fetisso/ hwad the skulle giöra/ eller **59.**
 hwar med the skulle försona honom/ förty the kunde The weeta
 wäl täncka/ att det skedde för theras Synder skil list wäl det
 Då fingo the till Swars: Om the till itt Offer slach alt Synde
 tade een Christen aff oss/ och kastade theß Stycken i bliswer
 Siön/ så skulle the äther bekomma Lycka igen. På En Sann
 then andra Dagen tå the wid pass 3. eller 400. siarcke/ nens Bes
 wille begifwa sig till theras Systerisen/ tå befalte the gatan.
 3. aff the Förnembste att fahra till Castella de Mino,
 till wår Generall/ och bedia honom/ att han wille för
 itt stor stycke Guld sälta them een Christen/ lill att
 offra then theras Fetisso/ effter the icke hafwa fått i
 3. Månaader någon Giff.

Då the nu hade afslagt sin Begäran hoos Ge-
 neralen/ och wille icke låta afwijsa sig/ med mindre the
 fingo een aff oss/ befalte han Constabeln att skuta Det war
 med några Stycken på theras Capitaines Cassen el tt t-war
 ler Huuß/ som bodde ther omkring/ hwilcket och sked på theras
 de/ tå togo the Flychten/ effter the blefwo rådde/ att Begäran
 the skulle ock blifwa treffade. Ther på låto the säya
 theras Fetisso/ att the icke kunne bekomma någon
 Christen/ och hwad the skulle widdare giöra: Då fin-
 go the Swar aff theras Afguda-präst: Att the
 skulle i then Mangel offra een aff theras egit Golt/ Santen
 Mann. eller Swin. kön/ hwilcket the och gjorde/ och wil e. ill
 slachtade een gammal Käring och een ung Dräng/ på wäl haf
wa något.

60.

Sådan
Arbeta/så
dant Löss

det the skulle iwo göra honom till-syllest/ och kastade
stycken i Stön; Men det hända sig/ att the effter
sådant Offer singo afwen så listet som tillförna/ Ja
somtids mindre. Och fast än wi kallade det een
Wintoor/ Affguderis och Fannens wäret/ och them
a frådde ifrån sådan Styggelse/ men icke thes mindre
trodde the doch/ att theas Fetisso det gjorde/ och them
straffade till thes han singo itt behageligt Offer/ ther
igenom han blifwer försonat.

Om theas Rätt och Straff.

He hålla Hand öfwer theas Konungars På-
budh och Befallningar/ och om een hafwer bru-
tit ther emoot/ och förmå icke effter theas Lag plichta
och böta/ måste thesamme med sine Wänner rymma
Staden eller Landet/ med mindre the willta böta eller
utslägga Böterne för honom; Eller ock blifwer han
bort-säld för een Tråål: Och blifwer hans Wän som
brådyligt är/ med honom gärna Landsflychtige/ på
det the aff Konungen icke måge få wi/dare Till-taal
för hans skull.

Jag troor
the hafwa
ok många
Bröder i
bland an-
dre Nation-
er

Jett sådant argt och behändigt Golek till att stä-
la/ skal man nåppeligen någorstädz finna/ och ehuru-
wål wäste: parten gåa heelt nackne/ så kunna the doch
sitt Tufwerij så wål gömma/ att man måste storli-
gen sig ther uppå förundra.

Men

Men ingen Mohrer/ hwareken Mann eller 61.
 Swinna/ som boor i een Stad eller By till sammans ^{Det äro}
 siälur ifrån hwar andra något/ effter the troo att ^{äbtiliga}
 theas Fetissos eller Affgudar allestädes äro närwa- ^{Tiuswat}
 rande/ hwilke siar (sem the troor/) skole straffa them/ ^{emoot}
 om the sådant gjorde/ så att the warde Lame/ Krump- ^{wore/ som}
 ne/ eller på annat sätt röge/ så att the komma på ^{esomoffs}
 Fall. Men een Fremmande/ ehwem han är/ skona ^{fast icke}
 the slätt inthet. The lämpnade icke heller of: Ty ^{skona sin}
 alt hwad the kunna såå/ det war aldrig så listet eller ^{egen Bro}
 ringa/ (om the måtte komma ther till/) så måste thet ^{der.}
 föllta med; Och äro the med inthet Straff belagde/
 uthan/ när man beslår them med Tiuswertij/ tracta-
 rar man them wäl med obränd Usta/ hwar öfwer the
 blifwa aff andre Mohrerne bespottade och begabba-
 de/ att the icke hafwa lård theres Konst bättre.

Ther kom eengång itt Skipp ifrån Brasilien/
 som hade mycket Boomuls Lårofft eller Gattun till
 sig handlat/ till of/ men effter måst alla woro siuka
 aff Barne Måslingar/ wille war General icke haf-
 wa them på Castellet / eller låta them komma till
 Landz/ uthan han skickade Barberaren till them. Och
 hände det sig/ att någre Mohrianer kommo på Skip-
 pet/ att handla med them/ men egenteligen i thenne
 Meeningen att siälå sig något/ effter the wisie att
 the på Skippet wore måst siuke. The hade ock så god

Så kan
Sannen
teckna sina
Belgon.

Grängång med theas Tufswertil/ att the snappade
till sig Gattun/ wäll på 30. Ristz-dlr: Men hwad
skedde? Alle thesse Mohrer blefwo med samme
Mäslingar/ som aldrig hoos them tillförna bekant
war/ bekayade: Och hölla the andra Morianerne
then för een fahrlig Slukdom och Spettelsta: Ther-
före måste thesse Tufswar flyttia öfwer theas Grän-
zar uthi een Öcken/ till thes the blefwo helbregde igen
hwiilket wäl anstod 6. eller 7. Veckor: Hwar trildie:
Daa bleff them litet Prowiant tillfördt: Och såle-
des fingo the sin rätta Löön för theas Stöld: Ther-
uth öfwer sig alle Nennistiorne både stoore och små
högeligen förundrade.

När enom är Drätt skeedt/ det wara sig för een
lång eller kort Tisd/ så uppanbarar the det för then
Öfwersten sammestädes/ hwiilken strax låter Trum-
mare gää/ och kommer så med sin heela Ad. i bewäp-
nad på Plaken/ dñt alt Folket kommer löpandes/
till at see hwad ther är för Nytt på färde: Och så
blifwer Twisten förlifkat eller straffad.

Then som hafwer slagat een ihjäl/ han blifwer
deelt i Stycker igen: Men är Dråparen undan/ så
stämnas Mohrianerne tillsammans/ ther som Drå-
pet är skeedt/ och då sätta sig the Förnembste tillsam-
mans/ och uthömma sina Säckar/ i hwiilka the haf-
wa Steenar aff allehande slags Färgor/ små Tråä-
Halm

Thesse äro
grofwa
bedrags-
gar/ liks
wäl strafs
så the
Mandrap
så häder.

63.
 Halm: triffer/ (hvilket alt är theras Fetisso helgät/)
 och laggat så på itt Qord/ talandes the samn a till
 sig/ som the hafwa mistänckte för Mandräpet/ och
 hafwa för them på theras M. däl några Ord/ hvil-
 ka the Mistänckte måste säga effter: Men wij kun-
 de samme Orden icke rätt begripa; Doch sade w äre
 Trälor/ att the måste swärja een Eed wid theras Fe-
 tisso/ att om the hafwa dräpt thenna Menniskian/
 så wille han göra itt Teckn på them.

När the nu samma Orden hafwa några gånger
 sagdt/ och förnimma ingen Teckn till hans Etyldig-
 heet/ gifwa the honom itt Gewähr i Handen/ och een
 Frucht/ som the kalla Kohl/ till att bista i sönder/
 hwilcken gifwer guhl Safft ifrån sig/ samma Safft
 uthgiuta the på blotta Gewährret/ doppa Singaren
 ther uthi/ och gör sig således een Ring ther med om
 Halsen/ med Eed och Förplichtelse/ att om han hafwer
 bedrifwit samma Mandräp/ så skal man slå Hufwud-
 det ifrån honom. Men låter sig ingen Teckn effter det-
 ta märcka/ så sätta the een Potta med Palm-olia
 uppå een Eld/ låta then wäl koka/ talandes några
 Ord ther öfwer till theras Fetisso/ och sedan sticker
 then Mistänckte bara Handen i then sudne Olian/
 tagandes een litten Steen upp uhr Boten/ och läggar
 then på sin Tunga; Then som nu på sådant sätt icke
 brännar sig/ han blifwer frij giorder; Men then som
 brännar

huru
 mährig
 är Dief-
 wul-
 len: he
 of-
 rognas
 Barn.

64. bränner sig/han måste wara skyldig/ och ther han för,
mår icke bewiisa det/ att then Dräppte hafwer nödt-
gat honom till giora sådant i Nöddwårn/ (hwilcket
han lifswål med een stor Penning-summa måste bö-
ta/) så blifwer han uthfördt/ och hugges i stycken/
hwilcka blifwa bort-kastade/ antingen i Watten eller
på Marken. Till sådanne bedrägelige Teckn sätta
the sin Troo så fast/ att ingen kan bringa them ther i
från/ såsom jag någre gånger med mine Ögon haf-
wer seedt.

I gemeen / när een blifwer för något beskylt /
att han skall hafwa giord det eller det; Så warder
Setisso igenom theas Epåmån tillfråg / hwad
Frucht eller Maat man böör honom till-reeda till een
Probeer-maat och Teckn/ om han detta hafwer giord
eller ey; Förty blifwer han fränd / så hålles
han förwissa skyldig; Men döör han ther aff/ (som
oftast skeer/) så säya the / Theas Setisso hafwa
märckeligen straffat honom.

I minom Tid försålstade the mycket Guld /
och theas Straff war i Begynnelsen therföre/några
Benda Guld/ på thet sidstone tog man alt frå them
det the ågade. Och måste lag alt det Guld som wij in-
tog/probera/ förty i smådt Guld kan man icke lått
theras Bedrägerij märckta.

Om Matker som wåra utku Men

65.

niskiones Krop.

Bilcken sig i detta Land Guinea begifwa/ och up-
 pehålla sig här i Castellet St: Joris de Mina, eller
 några Wärlar här om kring/ the besinna thet/ att i
 theas Kroppar (doch hoos Mohrerna mehr än hoos
 Chrusina/) tråra Matkar; Ja när man förbtj seglar
 so kanner man att Huden blir klädig/ sådane Mat- ^{Det mäfte}
 kar sätta sig somtids på Armerne eller Fötterna/ ^{gå under}
 men i gemeen i thet tloeka Riddet/ först upkastar han ^{lig ull.}
 een Blemor/ som een eller två Åtter stoor/ men om
 thenna Ohyra sig icke thärer sielff igenom/ så må
 sie man bruka een Barberar ther till/ som honom (när ^{Gods}
 han är mogen/) uthtager/ och låter see sig som två ^{han hase}
 hwijsa Håår/ fast wurne wid Matkers Hufstüd/ ^{många}
 som the kalla Matkers Skägg/ sombliga Blemor är ^{Ruff att}
 full med Watten/ och ther effter/ såwål Afftonen som ^{straffa the}
 Morgonen/ måsie man honom igenom the två Håår ^{Godachs}
 uthdraga: Efter han på ett tloek klöttigt Rum/ så ^{tige ther}
 steer det många aånger/ att man dragar uth honom ^{medh}
 på een gång: The åro i gemeen een Ulln/ och esom
 oft isf h rff ander Ulln långa/ snid hwijsa/ och Iff
 kalle/ fast ån the koma uthur trårma Riddet: Som
 bli aåro så smale som een Tråd/ men somblige som
 ett Segel-garn; Iw tloekare twårrer och förgiff-
 gare åro the. När the komma nedre i Beenen/ sån-

gå the sig offta si om Ädrarna och Generna / så att
man icke kan få dem aldeles uth / med mindre man
måste slita them i sönder / hwilket sedan förorsaker
stor Swulna / sampt och mycket Waar och Mates-
ria i Beenen / att Barberaren måste hugga ett Hohl
ther uth / hwär igenom många becommalana Föt-
ter / och lida odrägelig Sweda.

Jag hafwer sielf / then tiid jag ther war / bekom-
met 3. stycke aff detta slag / twenne på thet Högra
och een på thet Wänstra Beenet : Then första be-
kom jag rätt under Foteballen / och måste liggia 14.
Dagars tiid ther aff / effter jag icke förmåtte gå.
Then andra bekom jag ofwan på Footen / hwilken
drog sig in emellan Tärne / och läcktes icke uthan med
stor Wärd och Piina. Then trisdie fick jag på wän-
stra Footen / och då han war een fierdings Alln uth-
dragen / brast han aff / och wände sig up i Beenet / att
thet swulnade mycket / och jag lågh ther aff 4. Måna-
der siuk / förty jag måste låta hugga ett stort Hohl
i Beenet / innan jag kunde blifwa qwit then Förgiff-
tigheeten / och skulle een Mortar stadigt bära mig.

Wd
han är un-
derlig i sin-
na Gese-
ningar.

Wår Generals Rost hade på eengång mehr än 30.
aff thesse förgiffige Mattkar / som plågade honom
een lång tiid / så att alle Nennisfor twi slade om hans
Liff / Förty när 3. eller 4. förswunno / så kommo så
många i stället igen,

Sist än

Fast än så warde funne/ som här flippa sådana 67.
na Gaster/ så äro dock icke många hitte/ som så må-
ga bekomma/ som thenna Roken: Men listwål kom
han till Hålsan igen/ och bleff efter mig ther i Landet.

Mohrerna låka sig sielfwa/ och när the hafwa
uthdragat Matten till det Fingers längd/ så sympa
the honom i sönder/ bestrycka Sååret med Palmolia/
och i skället för Plåster/ bruka the det slags grönBlad/
och fast the måste them upstååra/ så låka the them
dock på förrige sättet igen/ och tveeta det med Watn/
som är aff Pepper och andra skarpa Krydder tillredt/
ther efter strycka the Palmolia ther uppå: Och så-
dant Remedium bruka the till alla öppna Såår.

Andra Siukdomer/ som Frankoser/ Grefmer/
Hufwud-wärck och hitig Feber/ befinna sig och så
hoos them/ men efter the bruka aldrig Barberare/
uthan låka sig sielfwa/ så hafwer jag icke kunnat så
tveeta något aff theas Secretter; Combliga säna
wål mycket om theas serdeels Läkeedommar/ men the
bestå icke uthan i Orden; Förty så snart the blifwa
siuke/sända the Naat och Dricka till theas Fetisso/
på thet han måtte hielpa them igen. När the hafwa
Hufwud-wärck eller Flussar/ så taga the det hwast
Ståål/ skåra sig ther med i Stiernan/ på Halsen/
eller eene Armen/ och sättia ther an een Goccor-nött/
som måste draga Bloden uth/ och sådan Nöte-skål

68.

En under-
lig Leker-
dom.

är så stor som ett meddelmåttigt Äple. Om åderlä-
tand: hafwa the inthet Förstånd. För Buukward
hafwa: 123 seede/ the bruka några Orter med Jord
och Wren bebländade/ hwilket the strycka på Ma-
gin; Eller uthsläcka glödande Ståhl i Olia eller
Pulan: wila/ och dricka thet så hett som the täbla. Men
om inthet dera 17 detta will hielpa/ så taga the een
Hund/ Så är/ een ung Bock/ eller ock ett par Hön-
släbta them/ och kasta thet thetas Fetisso till ut
Öfer på Wägan/ hielpar icke det/ så bereede the sig
till att döo/ när the aff thetas Spåman hafwa för-
nummit/ att thet thetas Fetisso så behagar.

Om Mohrernas ändalycht och Döo.

När thetas ändalycht är förhanden/ så fråga the
thet hem Siukom/ hwarsföre han will så stillas i
från them? Om han hafwer Bräck på Maat och
och Dricka/ Husfru/ Barn och Naring/ eller andre
Lijffsmedel? Om han wille boobland Christina el-
ler Hedningar? När thesamme är affleden/ waska
honom reen/ och swepan uthi itereent Ble-kläde/ lägg-
gan på een Matta/ och sättia under Huswudet een
liten Träa-stool; Ögnen lempna the honom öpne;
Men betäckia doch Ansichtet med något; Lägga
Armarna seimpte honom uthsträckt/ låta honom
som so. Skaff een hal/ Dag liggia under blotte Himmel.

Hans

O Blind!
heet öfwer
all W'and
heet!

Hane Swar lemnade och Effterlefwarskar sitia på
ther hoop; Och begå effter theras satu n. angal and a
Dysepchl.

Ujela Slächten och alle thes Wänner kemra
tå till att besöta then Döda: Och beså theras Liff:
Seremonier uti inthet annat / än sungande / Klap-
pande / Springande och Dankande.

69.
Zwar uti
innan thes
ras Liff
Ceremoni-
er besåte

Esomoffta si understå sig några / att gå omfring/
och sambla så många Penningar som the kunnat löpa
een Dre eller Koo före / som the föråhra theras Spå-
man / att han måtte theras Serisso bidia för honom/
det han icke wille wara honom emoot / uthan låtan
komma desto snarare i then andra Werlden. När
nu een skal blifwa begrafwen / så binda the thes Liff
på ett Brede / och samma Brede lägga the på twen-
ne Morianers Hufwuden / ehuru twå och mitt under
gåå några Morianer som hielpa till att bära / med
stor Roop och Skrit / stundom begynna the ther med
hastigt till att löpa och hastigt stanna the igen / intill
the komma till Begraffningz plaken: Theras Swin-
folck löpa rundt om Liffen / hafwandes Elephants-
eller Dre swankar i Händerna / att affvärta ifrån
the döda Liff Muggor och Flugor.

När the nu hafwa nederlagdt Kroppen i Jor-
den / och beträckt honom med Mull / frypar Swinfol-
cken hjit och dist öfwer Grifften / hwilcken är upreest

70. på 4. Stålpår/och sättelather allehanda slag; Huus-
gerådth som man har brukat i detta Rikswet/som Pot-
tor/Bäcken/Stoolar/Stofwel och Guldwäg/jem-
pte Maat och Dricka/ som han må kunde bruka/
och lifda ther ingen Nödh. The komma ock effter een
lång Tids och fråga: Om han lijder brist på något?
Om det går honom nu bättre i Hand än det gjorde
här i Werlden/ så han war hoos them.

Effter förreättade Ceremonier/ gåå the först till
något Watten/ ther Drwinsolcken twätta sig/ och gå
sedan med the Sörgande heem/till att äta/dricka och
wara glad/ så länge som ther är något igen aff then
Dödas Diwarlåtenskäp: Förth ingen arfwer nå-
got/hwarcken Hustru eller Barn/det wari sig Ro-
nungen eller gemene Mann/ uthan alt hwad then
Döda ägde/det tagar hans Wänner till sig; Och om
han icke hafwer gifwit sina Barn något så han leff-
de/ så äro the/ som thes Egendomb taga till sig/ icke
skyldige/ att gifwa Hustrun eller Barnen det aldra-
ringastie till theras Uppehälle.

För 3. Åhr sedan begyntes een stor Strid/ i thy
att 3. Mill isfrån wårt Castell regerade een Konung
till Camaado, som war mycket rik/ och hade een Bro-
der/ som war thefliskest aff store Medel/ ther öfwer
han sig mycket yffdes/ och wille snart sagt/ wara Ko-
nunges lifte; Och så Kongen sådant förnam/kallade
han

Här arf-
wer hwar-
cken son
stru eller
Barn eff-
ter Mann-
sens Död.
The före
tör the icke
göra sig
stort Be-
kymmer
om Rike-
dom/för
hwilckens
skull och
många
Christina
saria sin
Stål Jan-
nen i wald
på det the
får stor
Rikedom
för sina
Barn.

han sine Råd; Herrar till sammans/ och begerade aff
them/ the skulle lefwerera honom hans Broder; Men
när han sådant förmådde/ tog han sig på Flykten/
till wårt Castell de Mina; ther han med när General
och några Mohriske Konungar accorderade och an-
mholdt/ att the wille honom för sin Broders Mact
förswara och hagna/ uthgaff och thet förenagre Skäl-
pund Guld/ med förpligtelse/ att effter det han war
then näste Arfwing till Konungarijket/ så wille han
effter sin Broders Död riskeligen wedergålla them
det/ som wore honom nu behielpelige till/ att få det i
Possession.

Men då Konungen fick Kundskap om hans
Stämplingar/ gaff han detsamma sina Råd; Her-
rar till kienna/ förmålandas them/ att han wille i sin
Liffstid sine Land och Rike öfwergifwa sin Son;
Och thenne sin rebelliske Broder för thet Högmö-
dighet <sup>Högmö-
dighet al-
drig godt</sup> skuld/ och för det han hade slutit Alliance med andra
Konungar emoot honom/ affståra: Sådant måtte
icke hans Råd; Herrar wara emoot/ effter thet
Lagh gifwer thet med/ att om een Fader sine Barn i
sin Liffstid något föråhrar/ så kan man det icke ta-
ga ifrån them; Och wore the således med hans Skil-
kelse wäl till Fred; och togo Sonen till Konung. Ite
åhr iher effter när Faderen dödde/ tänckte then Land;
flychtige Brodern/ nu wara råtte Tiden förhandan/
att han

att han 'n lteet rga sin Skantha lacht; Sände ther
 före några B. sandter till Råd; Herrarne i Camarlo,
 på minnandes them/ att the skule komma honom i
 hugh/ efter han war then näste Arfwingen till Konga-
 riket; Men han fick detta till Svar: Att efter
 han är som een Rebell/ för sin stora Högmöd skull
 rymbd uthur Landet/ och hafwer gjort Förbund m;
 andra Konungar/ therföre så hafwer Konungen med
 god Rätt och Foog förlastat honom/ och förordnat
 sin Sont sitt ställe/ hwilken the allaredo hafwa an-
 tagit för sin Konung/ och täncka bewiisa honom alle
 troact Bistånd. Men wille han wara Konung/ så
 måste han först täncka ther uppå att fördrifwa ho-
 nom. Hwilket han ock sig företog/ och till then an-
 da spenderade några Skålpund Guld ther på/ i then
 Meening/ att hans Förbund; förwandter skulle und-
 sättia honom med Folk/ hwilket aff några inthet/ och
 aff några lltet sedde: Ty the wisse wäl att Saman-
 diste Mohrerne skulle stå troliaen theas Konung bli/
 therföre kunde han slått inthet uthrätta; Och måste
 han sedan taga sig wäl till wahra/ att the icke dräpte
 honom.

Om allehanda slag; såwål Wilde som

Samme Diur.

Många Elephanter äre här/ stora och små/ kom-
 ma som

ma somtildz Casellet Ariam/ (em hre i det i Begyn- 73.
nelsen är ta! at/) så när/ at wi må se drifwa them med
Musquetererna tillbaka igen; och fast än the så 3. el-
ler 4. Kulor i sig/ ändoch falla the inthet/ uthan gdd
ärh Skogz igen/ och döo först 3. eller 4. Daga ther
effter.

Det är icke hiskeliget Wildtur/ och gör på
allahandaslåg Frucht soor Skada; Han löper och
kastar omkul många Tråän/men Koccor. Nöte Tråän
måste han låta stå/ och kan icke komma ther till/ för-
ty det är starkt och högt/ och hastwer lika som aff
Naturen Trappar/ ther på man kan stiga up i then
högsta Toppen. Nötterna äro så soore som 2. Näs-
war; Skalen som sitter uthan till omkring/ är så tuck
som een Singer/ then the kalla Byte/ ther innan om
är icke mächtliuffligt Watten/ som är så mycket häl-
sosome till at dricka/ som Byte är till at äta. Then-
ne Frucht är frij för Elephanten.

När Mohrerna blifwa warse een Elephant/ och
willia skrämma honom tillbaka igen/ så blåsa the i
een liten Elphenbeenz piipa/ ther med han löper sitn
soos. Men willja the hafwa them fast/ så skuta
the them med theras Affagay-pisslar/ ther aff döo
the/ ehuruwäl icke strax/ men doch slippar the icke/ u-
than the döo. The fånga them ock på sådant sätt/
at the grafwa många och soora Groper/ och be-
tackta them med något/ När så Elephanten kommer
R ther på/

74. ther på/ så fallar han neder/ och ther med är han fån.

Elephant *gen:* Huden brukar the till at öfwerdraga många
te är stor Saker med; Med Sterten fördrifwa the Muggor
och wiff och Flugor; Men Tanderna blifwa omfödda i hee-
lufwil la Werlden.
blifwer här
beswikt.
S i och ic.

Om Ty
gerdlw

Tyger dlwr gör också på Frucht stor Skade;
Theras Huder blifwa ock mycket förde i Christen-
heeten. Kring wårt Castell och thes District woro
många Hjortar/Krå-dlwr/wilde Swaner/Änther/
Turtel-dufwor/Raphöns/och elliest mycket aff alla
handaslagz Foglar. Drar/Roar och Sår äro här
ock mycket. Men det är mähta undersampt/ ac-
man icke kan fåå aff them någon Nitolk; the äro icke
heller feete/men doch full med ädrer och Ridre.

Koor och
Såar gif
wer aldrig
Widlet.

Det göra
och wäl
minga
Mennt
er hwad
Höckerna
här göra.

Öfwerflödigt Höns och Höckar äro ock ther/ så
at Höcken månge-gånger nederstiuter / och tagar e-
nom Brödet uthur Händerne; Och Mohrtinnorne/
som hafwa under tiden sieckt Fiff till at sälta / St-
sten uhr Satet eller Galbas/ (som the kalla det/) och
flyga ther med sin kooß. Een Nylifrån Castellet
de Mina är een skönn frist Ström/ uthi hwilken sta-

Om Cro
codyller.

diget twistas många Crocodyller/ them the kalla Can-
mon/ hwilcke / när Coolen skijner heet/ sig wid 6. el-
ler 7. plåga i Sänden opwältra/ och leeka med hwar
andra; Somblige hafwa een Mans-långd/ och
sombilige mindre; äro öfwer sig med Stål/ så at man
swärlle

Äro deligen med skjutande eller huggande/ (em det än 75.
skedde med skarpasie Vra) kan döda eller sara them:
Men lifträl på theenna Öhrten tillsoga the ingen
Menniska något Öndt/ som the annors ädö göra:
forty det är elliest i grymt Öndt.

Jag hafwer mångaganger gåadt dit at bada/
men i förstonne icke wäl troodt them/ intill thes Moh-
rerna of försäkrade/ at ther wi icke them något ska-
dade/ skulle the of alldrig göra någon Skada: Forty
the höllo them för Gudar: Men om wi tillfogade
them något Skalkheet/ (sade the/) så måste wi wi-
se ligen dö. Wi satte wäl ingen Troo ther till/
doch gjorde the of inthet/ icke heller wi them. Een-
gång hände det sig/ at några komma till of/ som sade/
At rå the wille gåå till Sammay/ och drogo Bysser
med sig/ at skjuta Foglar/ och the kommo til theenna
Örthen/ sköto the een Crocodil ihäl/ hwar öfwer
Mohrarna blefwo högdte förtörnade/ men aff Fädd-
hoga för of/ dierffoes icke komma Händer wid them/
uthan hotade/ at alle 6. (så många war ther i Eäll-
skap/) skulle samina åhret dö/ hwilcket ock på tem
skedde/ men then sierte bleff lefwandes/ som begab
bade theas Wintroo/ at the lifträl icke hade full-
komneligen spådt sandt. När wi badade of/ och
stälte of/ om wi wille gå på them/ så duckade the sig
undan i Södn.

Jag troo
at de swur
len förtas
gar theas
Grymheet
at lycka
Mohrarn
na i theas
Wintroo.

Si hwad
saten icke
kan göra/
på hem
som icke
sätte sin
Troo fast
till Guds

Willhelm Grossens Sohn/ i Graffenhag född/
som sig länge hafwer i Brasilien uppehållet/ förtäl-
de mig i saaning/ at uthans Tid/ nå gra Skippa-
re thet sammanstades wid Stranden i een Kreek haf-
wa stödt/ och talad med hwar andre/ huruledes så een
Crocodill oförmodeligen fram kom/ som een aff the-
ras Sällskap tog wid Beenen/ och drog neder i Stön/
hvilken the andra icke kunde det aldringastie hielpa/
och fingo the ey thet ringeste see aff honom/ mehra än
nå tot Blodd/ som steg up igenom Watnet. Han
sade ock: Om itt sådant fabeligit Diwr tagar effter
een/ så skulle man icke jemprätt fram/ uthan så som
i een halff Kroock löpa/ theförre at detta Creaturet
med sin stoora Kropp kan icke så hastig wända sig i
runden.

Om Maas-
kattor.

Här finnes ock många Maarkattor/ stoora och
små/ hvilcke hafwa på Ryggen uthåth rödt Streck/
och på Mennen een hwiit Skägg/ så lång och breed
som een Fin. rer/ Stierten är smaal och svart: thesse
kallas Baare-man/ the äro mycket löylige. Them
som hriswa hwiite Gläktor på Näsan/ kalla the
Christine Hwite-näfor. Ther är ock itt slag/ som
kallas Bru-igens/ hvilcke äro gråå/ och låta låra
sig/ som Hundar: Sålom ock itt annat slag/ som
kallas M. llner/ hvilcke äro ock lustige/ i the låta
afkrätta 13/ så at the låra bära Sterten på een Foot/
och med

och med 3. Götter löpa efter/ som een Hund/ hafwa 77.
Götter och Näglor lika såsem een Människa: Det-
ta Creaturet är icke större än een heimatme Katter.
Ändoch blifwer itt slag uthur Landskapet Rucht och
Galbarien hist till trätt Gastell förde/ som the kalla
Kreeb: Men det äro Upiner/ så stor som een Hund/
thessa äro mähta lustige/ och blifwa therföre mähta
uthförde uth Landet. Men ther äro itt annor
slagz/ ther aff the Han äro så olyste/ at the löpa eff-
ter Mortanernes Dwinnor/ och när the siää them e-
moot/ at the teke så fullborda theas Willja medh
ihem/ så fragar the them hiffeligen.

aff detta
dragande
seer man
at the haaz
wål slutt
giord till
föma.

Huru man fångar Gwet. katter/ är tillförna
förmålt. Huusen ther the blifwa förwahrade uthi/
äro lika een Hönsa-korg. Och när man will taga
Däsmen ifrån them/ så hållar then eena Möhren
Katten fast med een lång Tråå-tång igenom Korgen/
och then andre dragar henne med Stierten halffpar-
ten igenom Korgen/ och then som är Han/ hafwer ther
wid een tunn Huud som een Säck/ hwilcken theas
Dwinnor omwända/ och med een Tråå-kniff affstra-
pa Däsmen/ som är heelt hwitt som Waar/ och luch-
tar mycket starkt/ Och så giöra the om Veekan tree
eller fyra gånger: Och the warder träl acktade och
störte: Om man gifwer them något som är salet/ så
död the ther aff: The blifwa spijsade alt med fräflig

aff sådan
Lord: håla
ler somme
Dwinn
folck my
du aff.

Maat / som Hönst / Dufwor / Gietaktöd och annat
sådant / kokat med Mille.

Om alles
handa
små Dufwor.

Ther äro ock tre slagz små Dufwor / som Jekornen /
hafwa hwitsta Swantsar med tunna Stärrar / them
the så uthbreda / at the äro till anseendes / som een Stes
derbaste. Summa / det är omöfeliggt / alle the Dufwor
beskrifwa / som ther äro så många slagz / at wi / så
The Moberna klän
ner icke
sielff alle
Dufwor som
the hafwa
i theras
Land.
Mörerna sielfwa / icke kunna them alla känna. Een
mycket stor swart Fogel / med guldt Naaf och Föt-
ter / som een Örn / wardt aff wåre fången / then Gene-
ralen hade länge på Castellet / i then Meening at
förstieck a till Holland; Men effter han dödde / så bleff
allenast Naafvet och Fötter ditte sände.

Om i h
stilige
slagz Om
mar / om
är mächta
stor.

Äthskilltze slagz Ormar / så tiöcke som een Karl /
ock wäl 3. gånger så långa / finnes här ock i detta Land
det. Och hafwer jag många gånger med Behr / a /
så ock annat Jern stueket in i Murar / ther som the
hafwa varit remnade i sönder / och Ormar halff an-
nan Arm länge / ther med uthdragit; ty ther äro må-
ga Rätter / och när Ormen det förmärcker / så får
han Stiertten om them / trycker them ihjäl / och sedan
förtärer them; Och när Rätterne så wijsa / så kan
man förutse / hwart Ormen sig uppehåller. Må-
ga af wåra hafwa kokat them / och the små Beenen /
som gå in i renon Kroppen / hafwa nått tillhoopa
och hafwa så burit them på Hatterna för Hatteband /
effter the äro små hwitsta.

Een

Een Corporal och laggingo eengång i wår Ge- 72.
 nerals Örtegård/ och då wi os nu hade ther nog seedt
 omkring/ och wille gå heem igen/ blefwo wi i wår se en
 Örm så lång som een Karl/ liggandes på Marken.
 Då kallade wi Örtegårdz mästaren till oss/ at förnim-
 ma/ huru det siöora Kräket war dist kommen/ och då
 han swarade sig inthet weta ther aff/ förmärckte
 wi/ at han ännu war lefwande/ hwarföre blottade
 jag min Wehrja/ och hög honom Hufwudet aff/
 hwilket jag uptog till at besee/ och då sågo wi een ^{Det war}
 siöor Kröta i thes Hals/ hwilcken han hade upfluckat/ ^{Märcke}
 men icke rätt neder swalgt. Men Kroppen sprang up/
 och ringade sig tillsammans/ så at wi wäl måste see
 oss före/ at wi en skulle få ståda aff Thy. Thet blef-
 wo eengång aff wårt Castell några Zimmermän och
 Eteenbyggare uhsände till Samman/ till at uprät-
 ta ther itt Hurs/ hwilcke gingo med några Möhrer
 äth Skogan/ at upsökia bequemligit Wreke till sam-
 ma Byening/ ther the komo på een öfwer måttan siöor
 Örm/ så at the förhåpnade sig ther öfwer/ men töf-
 wade likswäl icke länge/ innan the stötte honom i Huf-
 wudet/ så att han ther bleff död liggandes. När the
 nu kommo till honom/ måste Möhrerna uppskåran/
 och funno itt lefwandes Rijd i thesse Luff/ hwilket ^{Een Örm}
 Möhrerna ther efter slachtade och förtärde. Men ^{hafwer}
 Huuden brachta the på Castellat de Mina/ öfwer ^{itt lefwand}
 hwilket ^{des Rijd}
 i sin Luff.

80. hwilket wiß oss mycket förundrade; Theflistest ock/
at Mohrerna uthan Sabra kunde ätha sådan Spiss
och blefwo icke ther effter siuke.

Detta är det Elsten/ som jag i thenna Tid/ sag
ther war/ hafwer ehrfarit/ och upptäckt/ uppå det
jag icke skulle förgåta the äfwenlyr och Farligheter
som jag hafwer i min Ungdom ther utstådt.

Om Castellet St: Joris de Mina.

Detta Castellet ligger i Konungariket Gulnea
uthi Africa/ fast/ och uppå een Klippa bygd/ /
hafwer på then eena Sidan stoore Hafwet; och är
samma Bygning nästan fyrkantig/ men doch lister
längre än breed; Hafwer 4. Battarier: Och när man
kommer i Castellet/ är ther ite stoort Rum/ på hvil-
cket een Kyrckia/ (som nu brukas till Pack- eller Riop-
mans-Hus) står.

Igenom Porten/ som är innan till på then Hö-
gra Handen/ går man een långt Ströck/ ther man
kommer till några Trappor/ som ligga up- för/ ther
Constabels Battariet är/ hwilket på Wänfres Han-
den ligger i Sidn/ och then högra Deelen äth Landet/
på hwilken ligga stadigt 6. Ströckar/ med hwilka the
Skepp som ankomma eller bortfara/ blifwa halsade
eller valedicerade.

Ther

Ther ifrån går man genom een lång Gång på
 ett annan Battaril/ ther Gordigarden står/ ther på
 Muuren hänger een Klocka/ som Soldaterna hwar
 Tijma måste klempta med/ så många Slag som el-
 ljest Klockan slår; ther på står ock 6. Synke. Längs
 uth på wänstra Handen faller åter een mycket lång
 Gång till det nya Batteriet/ ther ifrån man för then
 höga Muuran skull/ icke wil dare komma kan/ uthan
 nit på Gången går een Trappe neder/ och ther twere
 öfwer äro 2. andre Trapper/ igenom hwilcke man på
 ett annat ny Batterie/ hwilcket rätt wid Sidn ligg-
 er/ komma kan; under samma Battarlet (hwilcket
 är hwalffet/) ligger alt Kruut/ som är i Förråch på
 Castellet/ förwahrt.

I minom Tid bleff samma Öfth reparerat to-
 gen/ och då Mörerna sampt Trälarna hafwa alt uth-
 burit/ på ett Saat Kruut när/ hwilcket Conftabeln
 med ett Ljus gick till at besee/ och honom war öfwertit-
 ligt/ at ther war så mycket Kruut uth'pillt/ och hän-
 de sig/ at een listen Gnista föll neder i samma Kruut/
 som itände sig/ och strax räckte till Saatet/ så at det
 gick lödöf/ och war heele Hwalffen full med Eld/ ther
 Conftabel måste töfwa med/ ty ingen Menniska
 kunde komma honom till hielp: Men då man kom
 till honom/ lefwde han än då listet; Tungen war heel

swartnad/ och Hauden drog man ifrån Händer som
Händsker/ och något thet effter doo han.

Bleff förthen skull heela Battariet å nyo up-
bygdt/ och icke mehr än två Stycken satte ther på.
Når man stiger någre Trappor högre upp/ kommer
man till itt Torn/ i hwilket Gistalen/ och öfwer ho-
nom Compagni-Meesteren hafwa sin Boning;
Men om man å en Trappa högre går/år på then
vänstre Handen i Castellet itt Galleri uthan till/
men på högra Handen itt wälbygdt Bröstwäbrn/
når man ther ifrån stiger 3. eller 4. Trappor neder/
kommer man på vänstre Handen till itt Battarier/
på hwilket 9. Metallen Stycken ståå/ det kallas Ge-
nerals Battarier/ effter han hafwer sin Wåning
ther näst hoos/ igenom hwilken man kan gå/ och så-
ledes komma neder på Plåten igen; Men Kunden
om Natten går icke ther igenom/ uthan samma Wä-
gen till bakars igen:

Ed jag ther war/bleff för bätter bequemligheet
skull/ inrättat een Gång om Kundeelen/ ther Gista-
len hafwer sin Boning uthi/ och een Klocka ifrån S.
Thomas dist fördrh/ och på Mubren uphängd/ lika
som på Battarier ther Cordegarden ståår/ hwar
Tijma så wäl om Dagen som om Natten ther med
klämpta Stunderna. Når Kunden nu hafwer gådde
omkring/ och kommer till det Rumet igen (hwarest
Hufwud

Huswud. wachten si dår/) till then Portan innan till/
 så gar een Windebroo öfwer een Graafw/ som frå-
 cker sig ifrån Constabels Battarie intill Generals/
 från hwilket man kan gå med een smaal Sti/g till
 floora Battariet / som ligger så högd/ at när man
 si dår nedre på Marken/ kan man icke nå se dist
 upp/ ther hoofs är een floor wijsch Plaz/ ther hållas
 Ziwet eller Däpmer-katter i floor Myckenheet/ och
 thesöre blifwer detta kallat Rätte-ruumet/ ther hoofs
 är åter icke listet Battarie/ som ligger mycket nedrigt/
 och hafwer sitt Rampn aff Frankoserne/ som först
 hafwa bygde det/ efter the hafwa warit the förste/
 som hafwa ägt detta Castellet.

Än är aff någre Mohrer förtallat/ at Fran-
 koserna woro ther först ankomne/ några hundrade
 Mann stark/ them med Wäld at twinga/ at the the-
 ras Guld-miner uppenbara skulle: Och efter Moh-
 rerna fructade mehra för Styckorne än för sielfwa
 Manskapet/ tillsade the Frankoserne det/ wissandes
 them een falsk Wäg/ ther han war så smaal/ at råk-
 peligen två kunde gåå till bredd/ och när the nu så-
 ledes woro tämlig långt komne i Marken/ stucko
 the Feld på Skogen/ både baak och framman för
 them/ och the som willa undfly/ slogo the Huswuden
 aff. Thesöre the andre såå som woro i Skancken
 gwarre/ efter the hade mist så mycket Soldt/ begoswo

84. sig till baters äth Francellske igen/ och hafwa then
samma tiden på detta Battariet såat 6. små Jern-
Stycker. Bättre up är een Plaz/ som tillförna är
brukat till Kyrtiogård.

När man kommer förbenåmbde Sttig tillbaka
igen/ går man igenom then yttersta Porten/ ther
een Windbroo ligger öfwer een Graafw/ som är mitt
uthi äthskildh/ så at then eena Hållsten är full med
Salt-waten/ och then andra hafwar friskt Waten/
i hwilcke Gläs och Anchor äro till Generals Behooff.

Få nu Frankoserna (som ofran förmält är/)
thenne Plaz quiteerat/ hafwa några Portugiser/
som med theas Konungs Förloff/ hafwa sig före-
satt/ at upsökia fremmande Land/ detta Rum sun-
nit: Och säyes/ at een fornehm ritte Årckia i Spa-
nien hafwer låtit först upbyggia detta Castellet/ och
nämpet det Mina/ effter Guld-Minen ther är/ och
St. Joris/ effter een Kyrtia/ som skall hafwa stått
uthföre detta Ruumet/ hwilcken hafwer heit St. Jo-
ris/ och är sedan nederrisfwen/ och byggt i Castellet/
och ther affkallas nu det Castellet St. Joris de Mina.

Detta mycket starka / och på een Klippa så fast
byggt Slott/ ther om the två ofwanberörde Graaf-
wer äro i hånda Halleberget inhugne/ och nu är uthi
Holländarens Wäld / hafwa the för 9. år sedan
med Mact ifrån the Portugieske tagit. Det måste
sagges

Jag bekenna/ at wi/ som woro Lutheriske/ leede för Religionen aldrig något Tilltahl/ oansedt at Galviniske Prästerna wäl wiste/ at wi hade icke theas Religion/ uthan Generalen förunde oss/ at wi om Söndagen måtte komma i desz Huus på stoora Saa-len tillsamman/ som heelt omkring bepynte med Pisslar/Musqueter och slute Gervähr/ war förthenstull een Rustkammars luskare än een Kyrckia/ ther höllo wi war Gudstienst med Bediande/ Läsande och sungande/ effter som wi det kunde: Och war det/ at wi icke kunde så i the 5. Åhr war HEDRIG ZEEB Christ i Mattward/n ärt som Lutheraner woro/ försia Beswär/ förty wi wille icke anamma det aff then reformerade Prästen. Men eljest blefwo wi wal accommoderade/ ty wi hade hwat Nånad war rictige Betallning/ iempte Maat och Dricka/ (effter Lantzens Maneer/) det aldrabastia. Och hafwer jag the 5. Åhr tient 2 Åhr för een gemeen Soldat/ och sedan 3. Åhr under Adels-fahnen/ och bruckte ther hos min Kensi/ hwad jag hafwer lärdt/ så mycket som Tiden och Lagenheeten wille medgifwa.

När man aff detta Castellet de Mina vill reesa/ skal man weeta at ewert öfwer på it högt Berg/ som kallas St. Jagers-berg/ ligger een n albefästad ^{St. Jagers-berg.} Stank/ hwilken stadigt är besatt icke mehr än med 15.

2 iii

eller

eller 16. Mann/ then Holländaren hafwa uprättat/
och ther med först Castell de Mina betwingat; uthan
det hade varit omöjligt at intagit det/ och när man
will reesa här ifrån och dje/ måste man sähra med een
Cano öfwer een Ström/ som faller uhr Ston; Och
kommar aldrig någon Fremmande i samma Stank/
som tke är antingen i Tlenst/ eller ock elliest wäl be-
kandt på Castellet de Mine.

Anno 1645. then 15. Januarii begaff sag mig
på Skippet Harlem benämndt/ at fara een gång i mie
läre Sädernes Land igen/ Skippet war 200. Laster
floort/ och hade 26. Stycken; Skipparen han heeter
Simon Hum/ uthi Segellation een mycket förständig
Mann. 1700. Skålpund Guld/ och nå gra hundra
de Elephantzänder hade wi ther uppå/ som wi för-
de till Hålland. Då wi nu alle woro färdige/ och
gängen till Skips/ seglade wi i JESU Namp till
then Ödn St: Thomæ/ som ligger 150. Mil ifrån
wårt Castell. Dje hinte wi 12. Dagar/ ther lasta-
de wi Anckar/ och satte oss till Landz/ at inleswerera
the Breess/ som wi hade till them.

1700.
Skålpund
Guld på
m Sk pp.

Thenne Ödn är 30. Mil lång/ ligger mitt under
Solemes Lopp/ therföre är ther ock förstreckelligen
hett och mycket osund; Och wi på vårt Skipp i klä-
ra Soollstjinet tyckte lika som Landet hade varit be-
täckt

Thenne Ödn
är mycket
ohälsön
hoppit

87.
tåkt medh een Skyn / therföre wår Skippare och
Båhmån / som hade varit i Ostindien / såde sig al-
drig hafwa sunnit een sådan ochålsosam Leth / och
therföre desto mehr / när sådan förgiftig Dimba fal-
ler på Jorden / och Coolen stisner ther starkt uppå /
så dragar han Sörgiften up som een Röd af Elden /
ther aff Menniskiorna blifwa mycket fräncke / så at
Portugiserna i Begynnelsen icke allestädes kunde
grafwa i Jorden / för then starka och strånga Lusten
skull / som så upstiger / at fast alle som ther hafwa
arbetet / dödde. Ja the som hafwar (tå Portugie-
serna först kommo dit /) icke mehr än enn Ratt wils-
kas på Landet / han är blefwen dödelig sjuk.

Det är än icke 3. åhr / at Holländerna hafwa
thenna Ön aff Portugiserna tagit. Castellet är
tåmligen fast ; Staden war affbränd ; Vthan för
Staden hufwa städt några Ryrckior / som Hollän-
derna hafwa gjorde till Spittaler.

Förty tā Portugiserne sågo / at Holländaren
hade så stor Progreß i theas Actioner / och det nu
stodo ther uppå / at det skulle gälla them / kastade the
Eld i Staden / och retererade sig på Slottet / ther på
the wäll hade kunnat sig defenderat / men the quitte-
rade det strax / och begofwo sig up i Landet / avisera-
des ther as Konung / hwad ther war passerat : Men
Hollän

Holländarna singo ock weeta hwad ther wanchade/
 en i såå Månader behöllo the aff 300. Mann nåp-
 peligen 30. I såå lag war ther/ war Folket så siurt/
 at Skildswachten måste sitta på een Bånd: Och
 när een Officer ar kom gåendes/ stod han up/ men
 war han förbit/ satte han sig igen. Om Dagen
 bruk a the halff Dick ar/ men om Natten Musqueter.

Een Sergant på Castell de Mina/ bleff för
 wisse Orsaker skull till theenna Ödn St: Thomæ sand:
 Han war ifrån Nye-March-Brandenburg/ wid
 Rampn Philip/ war een wacker wälsfördt Soldat/
 therföre fick han ock snart een Capitains. Plaz på
 samma Ödn: Thensamme war mycket hård emoot
 gemeene Soldater/ men i serdeels emoot een/ then han
 mächta hatade/ gick honom ofta effter/ på det han
 skulle finna honom sofwande på Skildswachten/ eller
 betreffa honom elliest på något annat otillbörlighe:
 Det hende sig eengång/ at han ånteligen wille frista
 honom/ och kom om Nattethiden så han stod Skild-
 swacht/ han ropte/ som brukeligt ar/ men Capitai-
 nen wille icke swara/ en heller så stilla/ uthan wille
 sig med Wäld tränga in på honom/ så kunne Skild-
 wachten icke annat/ uthan brände lödft på honom/
 och sködt honom så/ at han strax dödde. Soldaten
 steddde ingen ting therföre: Han wille gerne med oss
 ther i

Sidan
 21. beett/läs
 om 23. n.

ther ifrån/ men han fick inthet Loff. Somblige wo: 89.
ro ther listare Döde än lefwandes Menniskior.

Ther wåxar mycken och mångahanda Frucht/
ock itt slagz Wisndrustwor/ som på Castellet de Mi-
na icke wille fore. Theslijkest allehanda Booskap
och friskt Watn/ thermed wis wårt Skepp/ och jag
mig/ ock een aff mijne Cammerater (som war siuck/
och icke förmåtte komma till Landz/) wål försågo.
Thehandlade mycket med oss igenom Silfwermynt/
som jag icke hade seedt i een lång tid bort åth. The
hade ock Guldsmeder ibland sig/ ty een aff them köp-
te aff mig min Wårcktyg. Mycket Socker/ som war
heelt brunt/ wåxar ther; blifwer ock ther samme-
städes mahlte/ och thådan uthfördt; Ty samma bru-
ne Thomæ Socker är på alle Ortherwäl bekant.

Det hada
jag icke
seedt i een
långan
tid.

Så är os
hälsofäme
Landt g
wer så en
södt och
hälsofäme
m. S. ugh.

Then 29. Januarii reesie wij ifrån detta ohäls-
samma Landet/ och seglade till Brasilien/ som är 600.
Mil ther ifrån belägit. Och här emellan skall wa-
ra itt Land/ wid Nampn Gyllande Öön. Förtydet
hafwer sig eengång tilldragit / at een Karl på ter
Skepp förwårclade sitt Liiff/ för then stedde Förbön
aff sine Camerater/ at han måtte sättas på thenna
Öönt Ballingskap. Så han ther effteråth eengång
oförmådandes såg itt Skeppi Stön/ drog han sin
Skjorta aff sig/ och gaff ther med allehanda Tackn/

Om then
Gyllande
öön

M

at the

2. Säckar
full med
Guld.

Thenna
öön flyttar
i Stön.

att the på Skippet kunde noghsampt förmärcka / att the måste wara een eller några Menniskior / seglade förthensskull dijt / och togo honom till sig på Skippet; Ed han nu bleff tillfrågat om all Ting / så ock om samma Land; Arth och Egenstap / tog han fram sine två Säckar / som han hade hafst med sig / hwilcke han hade uppfylt med bare Guld. Skipparen hyswer thenna öön wäl anmärcke och beskrifswet / i then Meening / när han kommo med Lycka och wäl behållan Reesa i Engeland / tänckte han sådant med thenna Persohnen och the Säckar Guld uppenbara och betyga; Om hans Principaler wille låta då dijt een Segellation anställa / so wille han och then andre Karlen / sig gärna låta the till bruka; Hwilcket också skedde / men kunde doch icke finna then samma öön igen; Ther aff the noghsampt kunde afftaga / att hon måste flyta på Wattenet aff och till / hwart hon blifwer drifwen. Måste altså medh oförrättade Saaker draga heem igen.

Then 2. Febraris fingo wil see Brasilien / och då thet leed moot Afftonen / fastade wi Anckar / men then andra Morgon lyfte wil det igen / och seglade til Staden Resist. Wil sågom för os i Stön itt Castell på itt Halleberg liggiandes / och på then andra Eldan itt annat Teckn / emellan hwilcket wil måste

måste insegla; Men wij tordes liſte al inthet rå- 91.
 gat / theſföre kaſſade wij åter våra Anckar / intill
 theſſ wij ſingo några för Penningar / ſom ware the
 till beſtälte / ſom införde of / tyellteſt (när man wille
 förſpara theſſa Beſoſning /) råckar man eſſa i
 ſtoor Fåhra och Stada. På förbemålte Eld-ſa-
 ſtell kommer aldrig een fremmad Menniska / uthan
 the ſom åro Eedſworne the på. Proviant bliſwer
 them tillfördh på ſma Fårkäſtar. Ther är ock een
 Förſtadh eller Mallm / ſom ock rundt om beſlutin /
 theſföre kunde man tillförna icke komma diſt uthan
 ſma Fårkäſtar. Men nu haſwer Hans Förſil:
 Nåde Hr: Moritz af Naſſow / een ſidtelig Trädgård
 i ſamma Förſtaden låtit anlagga / och öfwer ſamma
 Wats ſlå een mähta Steen-brygga; och hwilcken
 ſom wille gå the öfwer / måste theſföre Tull ſå mycket
 ſom een halff D:re gifwa. Och eſſer Staden är mycket
 Folkrik / ſå drager det een ſtoor Summa: Och kal-
 las ſamma Förſtaden Anthontwas. In och uthom
 Staden Reſiſt ſkal wara öfwer 120. Socker-qwar: ^{ſaſt wid}
 nar / och i hwar Swarn 2. eller 300. Perſohnen / ſom ^{26000.}
 måſt parten åre Moriska Trädalor / hwilcka förattig ^{Menniskior}
 ſaſt Håſta-Årbeete. Jag tordes icke gå diſt at be- ^{a: beete}
 ſee them / förny theſſa Swinfolcks Dyſtheet är ^{här i So-}
 ſå ſtoor / at the tillbiuda ſig med all macht / det man ^{d:erqwan}
 ſkal eſſerkomma theſſas Willa. Trä Rådmån
 aff n: ärt

92. aff wort Skipp / som hade fyllat sig med Bränne-
wijn / kom med sådan förbannade Skiddekar tillsam-
man / och blefwo beträffade aff the ras Män / hwilcke
slogom Hufwuden aff them : Hade the blifwite på
Skippet qwarre / så hade the lefwe råkat i sådan Dlycka.

Stij hwad
Fyller ti
En giden

Wit woro 10. Dagar ther på Landet / och hade
mycket Socker fördt i wårt Skipp / ther till the trogen
Hielp och Bistånd of bewiisse. Wit upfyllte våra
Kiärill med färstet Watn ; Och effter wit singo weeta /
att 10. Mijl ifrån of / wid röda Landet / 9. Skipp / som
ock årnade sig till Holland / wentade på of / seglade
wit i Gud ; Nampn fort / och kom then andra Da-
gen till them / hwar ofwer wit storligen gläddes med
hwar andra. Wit försågo of ther med allehanda
Förfriskning till thenna långa Reesan. Besöckte
ock några Socker Herrar / som sig sammastades up-
pehöll / hwilcke of mycket godt bewiisse. Låta of ock
see 16. stycke wilde Mohrar / som the kalla Daboyer /
the skal wara träl 300. stark / och hafwa ingen wist
Rum / uthan dragar i serdeels Partis på åthskillige
Ruum i Landet omkring / och hafwa the ras Drin-
nor hoof sig. När the äro Hafwande / och Godel-
sens Sweda kommer på them / så trampa the them
esomofftast / när det Hårde går till / på Magen /
at Barnet måste så skillias från them ; sedan trycka
the af.

Wilde
Mohrar.

Idem
se man så
omgås
med våra
Ordnor.

the äfrwan Hufwudet breed/therföre tyckas the alla/ 93.
lika som ther wore hugget något bort uthaff the as
Hufwuder. Theras Öbron/ Näser och Lappar äro
länge upskurne/ samma med allehanda Prindesse be- <sup>Itt under
lig pryde
ning.</sup>
hängde: the uthseer therföre mycket hiffetige. Bruka
inge Getwähr/ uthan Pillar/ som the weeta med så
danne Behandigheet till at kasta/ at man måste hö-
gelligen sig förundre ther uppå/ huru noga the kunna
treffä hwad the willa.

Then 1. Martij Styl: Nov: äro wi dther gån-
gne till Skipz igen/ då wårt Skipp Harlem 130. Per-
sohuer. The andra 9. serdeels med sine egne Namn
(theraff jag 2. hafwer förgått/) woro Swarta Ör-
nen/ Seelandh/ Gyllende Lettonet/ Enckhuisen/
Princessin/ Skippet Horn och Rotterdam. Then
Swarte Örnen/ som war det mindsta/ blef uthwalde
till Ammiral öfwer oss. Thesse alle och the andre 2.
worolastade med Socker och Brasillen Tråä.

Då wi nu i 8. Wefors tid icke hade seedt Land/
kommo wi till een Sid/ som kallas Stoor Sidn/ full
med Sådäff/ hwilcket lijkwal hade små Parun lika
som Hyllepårun/ aff hwilcka Skipparen togo män-
ga/ och förde them hit till Landz/ förty the brukas e-
moot Steensweda. På detta Saarwatn gick the
längtsampt till/ ty wi kunde näppeligen i fyra Dagar

94. Slippa ther ifrån. Men uthi thenna lilla kommo
wi uthi een större Nödh/ emadan oss öfwer söll een så
stoor Stomba/ at det ena Stippet icke kunde see det
andra. Och effter wi oss befruchtade/ at ena Stip-
pet måtte löpa emoot det andre/ hwär igenom träl
kunde gåa begge två i Grund/ ther före skötho wi
mån j gångor med Musqueter/ at then ena kunda
förnimma hwär then andre war/ och at wi icke heller
blefwo försättngrade/ och kommo så Rösware i Hån-
der/ somesomoftast skeer.

Ed det war förbit/ seglade wi i Gudz namn
wtidare fort/ och fingo i nionde Weekan Engeland
i Sigtet/ hwär öfwer wi allesammans blefwo Hjer-
teligen glade. Och effter wår Prowlant måste-
parten förthård/ hade wi gärna begifwet oss till
Landz/ men effter Winden war oss emoot/ måste wi
lamera/ och hafwa Tålmod/ intill wi ändteligen
then 4. Junii/ Anno 1645. i Texel/ (thedan wi ock
för 5. Åhr affseglade) igenom Gudz Nåde/ lyckeligen
ock med god Hälfa igen ankommo.

För samma GUD nådiga Beskydd och Beskräm/ kan
sag icke i all min Lifstid min HERRE GUDH nog
sampt tack säha/ Bediandes Honom herteligen/ Han wille
här effter äth mig nådeligen emoot alla minna Fienders såsom
Han mig tillförne ibland the wilde Menniskior så mildeligen
hafwer giordt/ bewahra/ intill Han på det usla Lifwet/ när
min Stund kommer/ gör een salig

END.

J 674

H 489 w

